

Akseli Hiltunen

Nuorten velkaantuneisuus ja sen ennaltaehkäisy

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden Tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

Marraskuu 2024

Tiivistelmä

Tekijä(t): Akseli Hiltunen
Otsikko: Nuorten velkaantuneisuus ja sen ennaltaehkäisy
Sivumäärä: 37 sivua + 1 liite
Aika: Marraskuu 2024

Tutkinto: Tradenomi tutkinto
Tutkinto-ohjelma: Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto: Ammatillisena pääaineena laskentatoimi ja rahoitus
Ohjaaja(t): Lehtori Elisabeth Schauman

Opinnäytetyön päätavoite oli selvittää, millä keinoilla noin 18–30-vuotiaiden nuorten aikuisten velkaantumista kyettäisiin ennaltaehkäisemään tehokkaasti. Tämän lisäksi opinnäytetyön tavoite oli nostaa esille nuorten velkaantumisen syitä, seurauksia ja velkaantumisen kehitystä.

Opinnäytetyön toteutettiin kyselytutkimuksena laadullista tutkimusmenetelmää hyödyntäen. Kyselytutkimukseen osallistui omalla nimellään neljä talous- tai velkaneuvonnan asiantuntijaa. Kyselytutkimuksen analysointimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä laadullista sisällönanalyysia.

Kyselytutkimuksen vastauksista nousi esille, että nuorten velkaantuminen on ollut kasvussa. Nuorten velkaantumisen syyt ja seuraukset ovat moniulotteiset. Keskeisimpinä syinä esitettiin tiedon puute, haitalliset asenteet ja ennakkoluulot, perheen tuen puute, mielenterveydelliset haasteet, helposti saatavat lainat ja niiden markkinointi. Keskeisimpinä seurauksina tuotiin esille maksuhäiriömerkinnät ja luottotietojen menettäminen sekä niistä seuraavat haasteet. Kyselytutkimuksessa selvisi käytössä olevia velkaantumista ennaltaehkäiseviä keinoja sekä kehitysehdotuksia velkaantumisen ennaltaehkäisyyn. Etenkin nuorten taloudellinen neuvonta, positiivisen luottorekisterin hyödyntäminen, tulojen ja menojen tasapainottaminen, budjetointi sekä kulutusluottojen korkokattojen madaltaminen mainittiin merkittävimpinä ennaltaehkäisykeinoina. Kehitysehdotuksina asiantuntijat esittivät markkinoinnin kriittisen tulkinnan opetuksen lisäämistä, mielenterveydellisen tuen parantamista, yksilöllisten ennaltaehkäisykeinojen kehittämistä, luotonantajien vastuun lisäämistä sekä avoimempaa keskustelua raha-asioista.

Johtopäätöksinä tästä opinnäytetyöstä selvisi nykyään käytössä olevia ennaltaehkäiseviä keinoja sekä uusia ehdotuksia nuorten velkaantumista ennaltaehkäisevistä toimista. Ennaltaehkäisevien keinojen hyödyntämistä tulisi myös tehostaa ja uusia keinoja tulisi luoda ja kehittää jatkossakin.

Avainsanat: nuorten velkaantuminen, ennaltaehkäisy, toimeentulo, velkaneuvonta

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author(s): Akseli Hiltunen
Title: Indebtedness among young adults and prevention of indebtedness
Number of Pages: 37 pages + 1 appendix
Date: November 2024
Degree: Bachelor of Business Administration
Degree Programme: Bachelors` s Degree programme in business administration
Specialisation option: Accounting and finance
Instructor(s): Senior lecturer Elisabeth Schauman

The main aim of this thesis was to discover practices which could efficiently prevent indebtedness among young adults, 18 to 30 years of age. In addition, the objective of this thesis was to highlight the causes, consequences and development of indebtedness among young adults.

The thesis was carried out as survey research utilizing qualitative research method. Four financial and debt counseling experts participated in the survey under their own names. The analysis of this survey research was conducted by using qualitative content analysis method.

According to survey respondents the indebtedness among young adults has been increasing. The causes and consequences of indebtedness among young adults are various. According to the survey the main causes were lack of information, harmful attitudes and prejudices, lack of family support, mental health issues, easily accessible loans and their marketing. The main consequences pointed out were payment defaults and impaired credit, along with the problems that follow. Furthermore, the survey pointed out existing preventative methods against indebtedness such as financial counseling for young adults, balancing of income and expenses, budgeting, utilizing positive credit register and decrease of interest rate caps on consumer loans were highlighted as significant preventive measures. Experts also suggested methods to improve prevention of indebtedness among young adults such as increasing education of critical reading of advertisements, improving mental health support, developing individualized prevention strategies, improving lender accountability and supporting more open discussion about financial matters.

In conclusion this thesis pointed out existing preventive methods as well as new proposals for actions to prevent indebtedness among young adults. The use of existing preventive measures should be enhanced and new strategies should be created and developed in the future.

Keywords: indebtedness among young adults, prevention, financial counselling, debt counselling

The originality of this thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	3
1.1	Opinnäytetyön tausta, tarkoitus ja tavoite	3
1.2	Tutkimusongelma, tutkimuskysymykset ja rajaus	4
1.3	Opinnäytetyön rakenne, tutkimusmenetelmät ja aineisto	4
2	Nuorten velkaantumisen syyt	5
2.1	Perhe ja itsenäistyminen	5
2.2	Opiskelu ja yhteiskunta	7
2.3	COVID-19-pandemian vaikutus nuorten velkaantumiseen	8
3	Nuorten velkaantumisen seuraukset	10
3.1	Taloudelliset seuraukset	10
3.2	Terveydelliset seuraukset	10
3.3	Sosiaaliset seuraukset	11
3.4	Yhteiskunnalliset seuraukset	11
4	Velkaantumisen kehitys	12
5	Velkaantumisen ennaltaehkäisy	14
5.1	Ennaltaehkäisyn keinot ja merkitys	14
5.2	Makrovakauseräpolitiikka ja makrovakauserävälineet	16
5.3	Positiivinen luottorekisteri	16
6	Kyselytutkimus	17
6.1	Kyselytutkimuksen toteutus	17
6.2	Analysointimenetelmä	17
6.2.1	Valmisteluvaihe	18
6.2.2	Analyysivaihe	18
6.2.3	Tulosten raportointivaihe	18
6.3	Kyselytutkimukseen osallistuneiden esittely	19
7	Kyselytutkimuksen vastaukset	19
7.1	Nuorten velkaantumisen kehitys ja nykytilanne	19
7.2	Nuorten velkaantumisen keskeisimmät syyt	20

7.3	Ylivelkaantumisen tiedostaminen	21
7.4	Velkakierteen katkaiseminen	22
7.5	Velkaantumisen seuraukset nuorille	23
7.6	Nuorten velkaantumista ehkäisevät toimet ja niiden tehokkuus	24
7.7	Nuorten velkaantumisen ennaltaehkäisyn kehittäminen	25
8	Tulosten raportointi	26
8.1	Nuorten velkaantumiseen liittyvät tekijät	26
8.2	Nuorten velkaantumiseen liittyvät yksilötason tekijät	27
8.3	Nuorten velkaantumiseen liittyvät yhteiskunnalliset tekijät	30
9	Johtopäätökset	32
9.1	Päätelmät ja pohdinta	32
9.2	Kyselytutkimukseen liittyvät rajoitteet ja haasteet	36
9.3	Jatkotutkimusmahdollisuudet	37
	Lähteet	38
	Liitteet	
	Liite 1. Vastauksien keräämiseen käytetty sähköposti	

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön tausta, tarkoitus ja tavoite

Velkaantuminen on suomalaisen yhteiskunnan keskeinen ja kasvava ongelma, jonka kehityksen, syiden ja seurauksien sekä ehkäisemisen tutkiminen on tärkeää koko yhteiskunnan kannalta. Aiheena velkaantuminen on mielenkiintoinen tutkimuskohde ja huolestuttava ilmiö, josta tehty laaja kirjallisuus ja tutkimustyö antavat hyvän pohjan tutkimukselle. Velkaantumisen tutkiminen ja ehkäiseminen on tärkeää, koska velkaantumisesta johtuva kulutuksen vähentyminen heikentää kansantaloutta (Taipalus 2020). Tämän lisäksi velkaantumisen ennaltaehkäisy on tärkeää, koska velkaantuminen vaikuttaa kansanterveyteen (Blomgren & Maunula & Hiilamo 2014, 260). Tämän takia on tärkeää selvittää syitä velkaantumiselle ja tapoja ehkäistä velkaantumista jo nuorten tasolla.

Velkaantumisella on kokonaisvaltainen vaikutus velkaantuneen elämään. Velkaantuminen aiheuttaa taloudellisia ongelmia, jotka heijastuvat päivittäiseen elämään. Maksuhäiriömerkinnän saaneella voi olla esimerkiksi vaikeuksia solmia sopimuksia, kuten työ- ja vuokrasopimuksia. Lisäksi velkaantuminen aiheuttaa häpeää ja sosiaalisen stigman. (Ruishalme 2020, 7.) Tämän takia on yksilöidenkin kannalta tärkeää, että velkaantumiseen voidaan puuttua ajoissa.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella 18–30-vuotiaiden nuorten aikuisten velkaantumisen ajallista kehitystä sekä velkaantumisen syitä ja seurauksia. Nuorten velkaantuminen on ajankohtainen aihe, koska etenkin nuorten aikuisten vaikea velkaantuneisuus on kasvanut kaikista ikäryhmistä eniten viime vuosina (Intrum 2023). Opinnäytetyön tavoitteena on syventyä aiheeseen kyselytutkimuksen avulla.

1.2 Tutkimusongelma, tutkimuskysymykset ja rajaus

Opinnäytetyöllä pyritään vastaamaan tutkimusongelmaan: millä keinoilla nuorten velkaantumista kyettäisiin ennaltaehkäisemään tehokkaasti? Tutkimuskysymyksien tehtävä on toimia tutkimusongelmaa tarkentavina kysymyksinä, rajata tutkittava asia ja auttaa pysymään aiheessa.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

- Mitä syitä ja seurauksia nuorten velkaantumisella on?
- Miten nuorten velkaantumisen tilanne on kehittynyt?
- Mitkä ovat nykyisiä nuorten velkaantumista ennaltaehkäiseviä toimia?
- Miten nuoria velkaantuneita pyritään tukemaan?

Opinnäytetyö on rajattu iällisesti tutkimaan noin 18–30-vuotiaiden velkaantumista. Opinnäytetyössä käsitellään nuorten velkaantumisen syitä, eli mistä velkaantuminen johtuu. Lisäksi opinnäytetyössä pohditaan velkaantumisen seurauksia, eli minkälaisia seurauksia velkaantumisella on nuorelle itselleen, hänen läheisilleen sekä koko yhteiskunnalle. Opinnäytetyön on tarkoitus myös tutkia nykyisiä ja mahdollisesti uusia keinoja velkaantumisen ennaltaehkäisyyn. Lisäksi on tarkoitus kartoittaa keinoja, joilla nuoria velkaantuneita tuetaan.

1.3 Opinnäytetyön rakenne, tutkimusmenetelmät ja aineisto

Opinnäytetyö toteutetaan kyselytutkimuksena, jossa tutkitaan laadullista tutkimusmenetelmää hyödyntäen nuorten velkaantumista ja sen ennaltaehkäisemistä. Kyselytutkimuksen avulla kerätty aineisto analysoidaan hyödyntäen aineistolähtöistä laadullista sisällönanalyysiä. Asiantuntijakyselyn avulla pyritään tuomaan asiantuntijoiden henkilökohtaisia näkemyksiä ja mielipiteitä esille, jotka tarjoavat syventävän katsauksen aiheeseen. Kyselyn pohjalta saatuja vastauk-

sia pyritään analysoimaan, vertaamaan ja yhdistämään aikaisempaan tutkimustietoon. Tällä tavoin pyritään ymmärtämään ilmiötä sekä nostamaan esille uusia ajatuksia liittyen nuorten velkaantumiseen ja sen ennaltaehkäisemiseen.

2 Nuorten velkaantumisen syyt

2.1 Perhe ja itsenäistyminen

Perheen ja vanhempien rooli lapsen kehityksessä on merkittävä. Perhe ja vanhemmat vaikuttavat siihen, millainen lapsesta kehittyä luonteeltaan ja arvomaailmaltaan. Vanhempien luoma kotiympäristö ja vuorovaikutusmalli luovat lapselle persoonallisuuden perustan, jonka pohjalta lapsi toimii yhteiskunnassa. (Oberuc & Zapletal 2017, 111–112.) Vanhempien suhtautuminen taloudellisiin asioihin ja raha-asoiden hoitamiseen heijastuu lapseen jo hyvin varhaisesta iästä alkaen. Lapsi omaksuu käytösmalleja ja asenteita rahankäyttöön liittyen pääosin vanhemmiltaan. Lapsiin kohdistuu markkinointia ja vanhempien onkin tärkeää keskustella lapsen kanssa rahankäytöstä. (Kuluttajaliitto.) Tästä huolimatta vanhempien antama hyvä tai huono esimerkki ei aina välity kehittyvään lapseen. Kehittyvä lapsi tekee itsenäisiä päätöksiä mutta vanhempien esimerkillinen käytös kannustaa ja ohjaa lasta toimimaan oikein. (Kaikkonen & Suutari 2019, 38–39.)

Vanhempien kasvatustyyliillä on merkittävä vaikutus lapseen niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. Kasvatustyyli, jossa lasta ohjataan pelon voimalla ei auta lasta ymmärtämään, miksi jokin asia on väärin. Lempeämpi kasvatustyyli, joka perustuu avoimeen keskusteluun ja asioiden käsittelyyn yhdessä lapsen kanssa, auttaa lasta kehittymään paremmin. Tutkimuksen mukaan lempeä kasvatustyyli johtaa parempiin tuloksiin niin pitkällä kuin lyhyelläkin aikavälillä. Määräilevä ja tiukka kasvatustyyli johtaa huonompiin tuloksiin. (Garcia & Serra 2019, 18.)

Velkaantumisella ja lainan ottamisella on psykologisia vaikutuksia. Tämän takia perheen tuki itsenäistyvälle nuorelle on tärkeää. Varakkaammat vanhemmat tarkoittavat lapsen kannalta sitä, että rahallinen tuki on todennäköisesti helpommin saatavilla. Mitä lähempänä ja helpommin saatavilla perheen tuki on, sitä vähemmän velan ottaminen ja velkaantuminen vaikuttavat nuoreen psykologisesti. Nuori saattaa tuntea velkaa ottaessaan saavansa enemmän määräysvaltaa elämänsä. Nuori voi tuntea itsetuntonsa vahvistuvan mutta toisaalta velkaantuminen saattaa aiheuttaa myös stressiä ja ahdistusta. (Dwyer & MCCloud & Hodson 2011, 737, 738–739.) Velkaantuminen vaikuttaa velkaantuneen itsensä lisäksi hänen läheistensä mielen hyvinvointiin (Mieli ry, 26). Velkaantumisen aiheuttamat vaikutukset siis heijastuvat velkaantunutta ympäröiviin läheisiin.

Omilleen muuttavan nuoren tulee kyetä toimimaan itsenäisesti ja tällöin näkyy esimerkiksi vanhempien opettaman rahankäytön perusteella muodostunut malli. Nuorena karttuu taloudenlukutaito ja taloudellinen ymmärtäminen sekä lisäksi samalla kehittyvät nuoren luonteenpiirteet. Nämä tekijät yhdessä pitkälti määrittävät, kuinka hyvin nuori kykenee talouttaan hoitamaan. Tämän takia nuoren tutustuttaminen rahankäyttöön ja taloudenhallintaan tulisi aloittaa mahdollisimman aikaisin. Opettelemisen myöhään aloittaminen voi luonnollisesti altistaa taloudellisille ongelmille johtuen kokemuksen ja tiedon puutteesta. (Tanhuansuu 2023, 33.)

Itsenäistynyt ja omillaan asuva nuori on jatkuvasti kaupallisten houkutusten ympäröimänä. Kokemattomilla nuorilla saattaa olla vaikeuksia arvioida, mihin heillä on oikeasti varaa. Taloudellinen lukutaito on yleisesti melko heikolla tasolla ja tämä korostuu etenkin nuoremmissa ikäryhmissä. Liiallinen tuhlaaminen ja esimerkiksi epäedullisten lainaehtojen hyväksyminen altistavat taloudellisille ongelmille ja saattavat johtaa ylivelkaantumiseen ja maksukyvyttömyyteen. (Nilsson & Hauff 2011, 125.)

2.2 Opiskelu ja yhteiskunta

Toimeentulovaikeudet ovat olleet viime vuosina kasvussa korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa. Inflaatio ja asumisen tukiin kohdistuneet leikkaukset ovat heikentäneet opiskelijoiden taloudellista tilannetta. Opiskelijoista noin 70 prosenttia kertoi nostaneensa opintolainaa pääasiassa arjen välttämättömien menojen rahoittamiseksi. (Kestilä & Karvonen 2024.) Vuoden 2008 finanssikriisiin johtaneet väljät lainatavat asuntolainamarkkinoilla johtivat taloudelliseen kriisiin. Nuorille helposti myönnettävien lainojen, kuten opintolainojen ja kulutusluottojen, takaisinmaksu voi johtaa samalla tavalla kansantalouden heikkenemiseen ja kriisiin. (Dwyer & MCCloud & Hodson 2011, 738.) Voidaan siis päätellä, että merkittävä osa opiskelijoista hyödyntää opintolainaa. Tällä saattaa olla merkittäviä seurauksia kansantalouteen. Tämän lisäksi voidaan todeta opiskelun vaikuttavan merkittävästi opiskelijan taloudelliseen tilanteeseen ja lainanottamisen tarpeeseen.

Taloudellisten ongelmien määrässä tapahtuu suurin kasvu sen jälkeen, kun nuori muuttaa omilleen (Oksanen & Aaltonen & Rantala 2015, 19). Itsenäistyminen ja omilleen muuttaminen eivät aina onnistu hyvin. Aikaisin kotoa pois muuttaneet nuoret, jotka ovat jättäytyneet koulutuksesta ja työmarkkinoilta pois, puutoavat yhteiskunnan ulkopuolelle. Lisäksi nämä nuoret ovat suuressa riskissä ajautua taloudellisiin ongelmiin. (Oksanen ym. 2015, 19.) Itsenäistyminen ja omilleen muuttaminen esimerkiksi opiskelun takia tuovat nuorelle paljon uusia mahdollisuuksia mutta myös riskejä.

Nuorilla aikuisilla saattaa olla vaikeuksia arvioida, mihin heillä on oikeasti varaa. Yleisesti oma maksukyky ja varallisuus yliarvioidaan. Yhteiskunnallisten päättäjien ja lainanantajien tulisikin pyrkiä parantamaan nuorten aikuisten kykyä sisäistää taloudellista informaatiota. Tällöin rahan lainaaminen ja velkaantuminen saattaisivat vähentyä. (Nilsson ym. 2019, 125.) Taloudellisen informaation tulkinna ja sisäistäminen tuottavat vaikeuksia monille. Tämän lisäksi taloudellisista päätöksistä aiheutuvien vaikutusten arvioiminen on haastavaa. (Hauff & Gärling

& Lindblom 2019, 18.) Heikko talouslukutaito ja heikko taloudellinen ymmärtäminen saattavat altistaa hyväksymään epäedullisia lainaehjoja. Puoleensavetävä ja hyvältä vaikuttava osamaksu saattaa saada nuoren virheellisesti kuvittelemaan, että hän voi ostaa kalliimpia tuotteita. Viehättävät osamaksut saattavat johtaa kalliimpien tuotteiden hankkimiseen huonosta maksukyvyistä huolimatta. (Hauff ym. 2019, 8.)

Nuoret saattavat keskittyä ainoastaan tekojensa hetkelliseen hyötyyn. Tämä voi saada nuoren ottamaan lainaa saadakseen haluamansa tuotteen tai palvelun. Tämän lisäksi nuoren puutteellinen taloudellinen ymmärtäminen saattaa myös lisätä nuoren todennäköisyyttä ottaa lainaa. (Gamble & Gärling & Michaelsen 2019, 102.) Kyky tulkita taloudellista informaatiota on yksi vaikuttava tekijä liittyen rahan lainaamisen todennäköisyyteen. Tästä huolimatta kyky tulkita taloudellista informaatiota on vain pieni osa suurta kokonaisuutta, eikä vaikuta nuorten aikuisten rahan lainaamiseen merkittäväällä tavalla. Muilla tekijöillä on suurempia vaikutuksia rahan lainaamiseen kuin talouslukutaidolla yksinään. (Carllander & Carlsson & Hauff 2019, 146.) Taloudellisen lukutaidon parantaminen ei ole hillinnyt velkaongelmia. Sen sijaan taloudellinen kokemus ja kyky tehdä taloudellisia laskutoimituksia ohjaa tekemään oikeita taloudellisia päätöksiä ja ehkäisee esimerkiksi huonojen lainaehjojen hyväksymistä. (Lea 2021, 168–169.)

2.3 COVID-19-pandemian vaikutus nuorten velkaantumiseen

Ennalta odottamattomat globaalit kriisit, kuten COVID-19-pandemia ja sota, saattavat yllättäen vaikuttaa taloudelliseen tilanteeseen voimakkaasti. Tämän takia jokaisella tulisi olla käytettävissä säästöjä, joilla kykenee varautumaan yllättäviin tilanteisiin. (Tanhuansuu 2023, 34.) COVID-19-pandemia saattoi myös heijastua suoraan velan ottamisen tarpeeseen. Tämä johtuu siitä, että pandemia vaikutti muun muassa hyödykkeiden ja palveluiden hintoihin. COVID-19-pandemia vaikutti myös työmarkkinoihin ja moni menetti työpaikkansa. Lisäksi pandemian aiheuttamien sulkutoimenpiteiden takia esimerkiksi ruuan hinta ja asumiskustannukset nousivat. (Hokkanen 2023, 27.)

Kansainvälisten tutkimustulosten mukaan COVID-19-pandemia vaikutti lapsiin ja nuoriin negatiivisesti. Pandemian aiheuttaman eristyksen esitettiin heikentäneen sosiaalisen tuen verkostoja. Eristys pahensi oppimisvajetta sekä lisäsi lasten ja nuorten pahoinvointia. Nuorilla esiintyi tämän lisäksi vaikeuksia palata takaisin lähiopetukseen totuttuaan joustavaan etäopetukseen. (Huttunen & Pyhälä 2022, 449.) Suomessa yläkouluikäiset lapset saivat opettajilta melko hyvää tukea pandemian aikana. Muualla Euroopassa nuorten saama tuki ei ollut yhtä hyvällä tasolla. (Hotulainen & Oinas & Heikonen & Lindfors & Ahtiainen 2022, 494.) Korkeakouluopiskelijoiden yhteisöllisyys heikentyi pandemian aikaisen etäopetuksen aikana. Lähiopetus on siten tärkeä osa yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Lähiopetuksen avulla kyetään tämän lisäksi ehkäisemään opiskelijayhteisöllisyyden heikkenemistä ja sosiaalista eristäytymistä. (Toivonen & Juutinen & Sjöblom & Oksanen & Mäkikangas 2022, 543.) Pandemian aikainen opiskelijayhteisöllisyyden heikentyminen ja siirtyminen etäopiskeluun vaikutti nuoriin moniulotteisesti.

Suomalaisten taloudellisessa tilanteessa oli negatiivista kehitystä pandemian aikana. On kuitenkin vaikea arvioida, kuinka voimakkaasti pandemia tähän vaikutti. COVID-19-pandemian aiheuttamat haitalliset seuraukset vaikuttivat etenkin jo valmiiksi velkaantuneisiin nuoriin. Pandemiasta aiheutuneet taloudelliset haasteet ja esimerkiksi sosiaalinen eristäytyminen lisäsivät monilla stressiä ja ahdistusta. Tämä saattoi johtaa liialliseen kulutukseen tunneperäisien syiden takia. Toisaalta pandemian aiheuttaman sosiaalisen eristäytymisen ja sulkutoimien takia moni nuori vähensi kulutustaan esimerkiksi viihde- ja ravintolapalveluihin. Tämä johti kulutuksen vähenemiseen ja mahdollisti säästöjen kertymisen. (Hokkanen 2023, 27.)

3 Nuorten velkaantumisen seuraukset

3.1 Taloudelliset seuraukset

Velkaantuminen on suuri taakka velkaantuneelle ja hänen läheisilleen. Velkaantumisesta aiheutuvat seuraukset ovat laajat ja vaikuttavat muun muassa talouteen, sosiaaliseen elämään ja mielenterveyteen. (Mieli ry, 9–10.) Kotitalouden velkaantuminen vaikuttaa negatiivisesti kulutukseen, ja velkaantumisen pahentuessa saattaa kehittyä velkakierre. Tämä saattaa johtaa maksuhäiriömerkintöihin ja omaisuuden takavarikointiin. (Taipalus 2020.)

Velkaantuminen ja velkojen takaisinmaksaminen pahentavat taloudellista tilannetta entisestään. Velkaantuminen vaikeuttaa menojen hallinnoimista ja kykyä selviytyä esimerkiksi ruokamenoista ja asumiskuluista. Velkaantuminen ja kyvyttömyys maksaa olemassa olevia velkoja altistavat maksuhäiriömerkinnöille. Maksuhäiriömerkintä saattaa vaikeuttaa monien tärkeiden sopimuksien solmimista. Tämän lisäksi maksuhäiriöiselle tarjottavat sopimusehdot voivat olla huonompia. (Mieli ry, 9.) Maksuhäiriömerkintä saattaa vaikuttaa muun muassa vakuutus- ja vuokrasopimuksen solmimiseen, puhelinliittymän avaamiseen, uuden lainan saamiseen ja työpaikan hankintaan (Takuusäätiö). Tällä tavoin velkaantuminen vaikeuttaa taloudellista tilannetta myös epäsuorasti.

3.2 Terveydelliset seuraukset

Ylivelkaantumisella on negatiivinen vaikutus terveyteen. Maksuvaikeuksista ja velkaantumisesta kärsivillä on havaittu normaalia enemmän masennusta ja itsetuhoisia-ajatuksia. (Turunen & Hiilamo 2014, 7.) Ylivelkaantuneisuus ei ole harvinaista työssäkäyvän väestön keskuudessa. Tästä voi päätellä, että velkaongelmat ovat merkittävä taakka koko väestön mielenterveydelle. (Östergren & Bodin & Canivet & Moghaddassi & Vilhelmsson 2022, 9.) Vuonna 2014 tehdyn tutkimuksen mukaan pitkäaikaiset maksuvaikeudet ovat selvästi yhteydessä psykooseihin ja diabetekseen miehillä ja naisilla. Tutkimuksen mukaan ylivelkaantuminen vaikuttaa naisten terveydentilaan voimakkaammin. (Blomgren ym. 2014, 260.)

Velkaantumisella on voimakkaita vaikutuksia mielenterveyteen. Tämä johtuu siitä, että velkaantumisen aiheuttamat taloudelliset ongelmat ja pelko maksuseuraamuksista aiheuttavat suurta stressiä ja ahdistusta velkaantuneelle. Velkaantuneilla on vaikeuksia maksaa kertynyttä velkaa pois ja tämä saattaa aiheuttaa kyvyttömyyden ja epäonnistumisen tunteen velkaantuneelle. (Mieli ry, 10.) Velkaantumisesta aiheutuvat ongelmat ovat moninaisia ja niiden vaikutus hyvinvointiin ja terveyteen on merkittävä.

3.3 Sosiaaliset seuraukset

Velkaantumisella on taloudellisten vaikutusten lisäksi moninaisia vaikutuksia sosiaalisiin suhteisiin. Velkaantuminen saattaa heikentää velkaantuneen suhdetta lähimmäisiin. Lisäksi velkaantuminen heikentää sosiaalista asemaa yhteiskunnassa. Velkaongelmat ja kyvyttömyys maksaa velkansa takaisin luovat myös sosiaalisen stigman. Tämä voi johtaa muiden ihmisten syrjivään asenteeseen velkaantunutta kohtaan. (Mieli ry, 9–10, 24.) Velkaantunut voi kokea häpeää, koska velkaongelmien on yleisesti koettu johtuvan omista valinnoista (Pantzar 2020, 9). Tämä käsitys on johtanut muun muassa velkaneuvojien ja pankkivirkailijoiden velkaantuneita syyllistävään käytökseen (Aarnihuhta 2020, 11–12). Ylivelkaantuneisuus on suoraan yhteydessä epäedulliseen ja huonoon yhteiskunnalliseen ja sosiaaliseen asemaan (Östergren ym. 2022, 9).

Taloudellisen kyvyttömyyden keskeisimmät syyt ovat moninaiset ja tämän takia velkaantuneiden syyllistäminen ja vähättely on väärin. Lisäksi velkaantumisesta aiheutuva sosiaalinen häpeä heikentää velkaantuneen halukkuutta hakea apua. Tämä vähentää velkaantuneille tarjottujen tukitoimien hyödyntämistä. (Viitasalo 2020, 22.) Tämän takia tulisi yleisesti välttää velkaantuneiden syyllistämistä.

3.4 Yhteiskunnalliset seuraukset

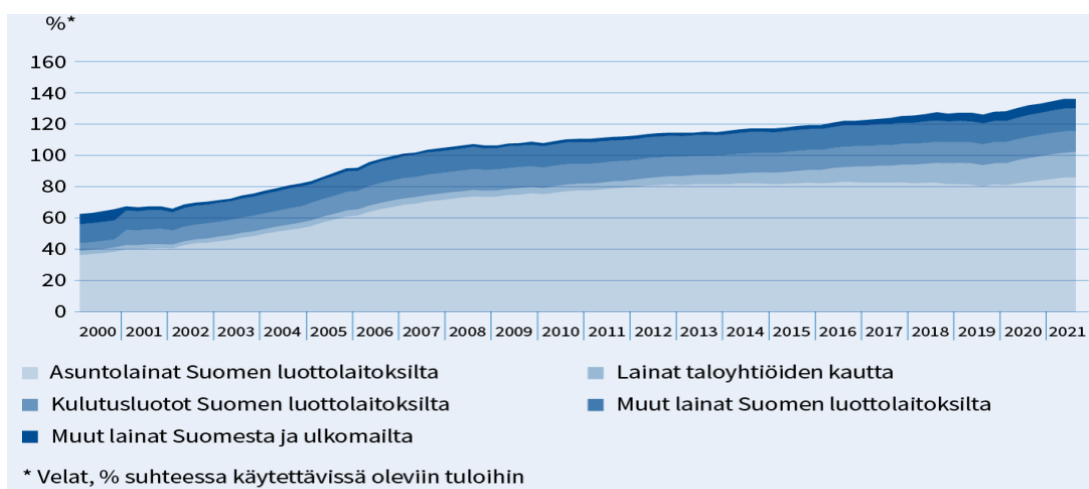
Nuorten velkaantumisesta seuraa kulutuksen vähenemistä. Velkaantumisesta johtuva maksukyvyyn heikkeneminen johtaa siihen, että palveluita ja hyödykkeitä ei osteta enää yhtä paljon. Tällä tavoin velkaantuminen vaikuttaa niin yritysten toimeentuloon kuin myös valtion verotuloihin. Kotitalouksien velkaantuminen ei

johda taloudelliseen kriisiin mutta syventää ja pitkittää kriisiä seuraavaa taloudellista taantumaa ja sen seurauksia. Tämä johtuu siitä, että velkaantuneet kotitaloudet vähentävät kulutustaan enemmän kriisitilanteen tai taloudellisen laskusuhdanteen aikana. Tämän lisäksi lainoja myöntäneille pankeille voi muodostua luottotappioita. Tämä vaikuttaa pankkien taloudelliseen tilanteeseen. (Taipalus 2020; Finanssivalvonta 2021.)

Yhteiskunnan kannalta on tärkeää, että velkaantuneet kykenevät hoitamaan velkansa ja saavat maksukykyensä takaisin mahdollisimman nopeasti. Tällöin velkaantuneet päätyvät takaisin tavallisiksi veronmaksajiksi ja kuluttajiksi. (Pantzar 2020, 9.) Velkaantumisen välittömät seuraukset koskettavat pääasiassa yksilöä mutta samalla vaikutukset heijastuvat yhteiskuntaan. Tämän takia yhteiskunnan on tarjottava tukea velkaantuneille ja edistettävä velkaantumisen ennaltaehkäisemisestä.

4 Velkaantumisen kehitys

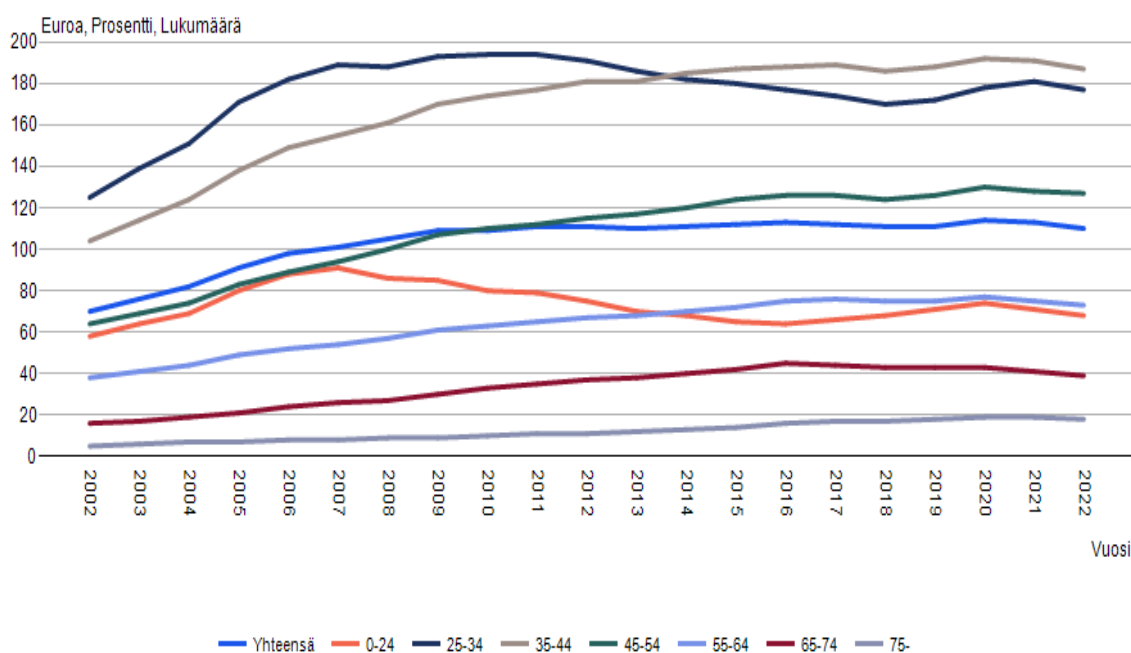
Kotitalouksien velkaantuminen on lisääntynyt merkittävästi ja nuorten velkaantuminen on seurannut kotitalouksien velkaantumisen kehitystä esimerkiksi Ruotsissa (Carlsson & Hauff & Gärling & Lindblom 2019, 5). Suomessa Finanssivalvonnan vuonna 2021 julkaiseman toimintakertomuksen mukaan kotitalouksien velkaantuneisuus oli kasvanut jo yli 20 vuoden ajan.

Kuva 1. Suomalaisten kotitalouksien velkaantuneisuus 2000–2021 (Tilastokeskus ja Suomen pankki, Finanssivalvonnan vuoden 2021 toimintakertomuksessa).

Kuvassa 1 havainnollistetaan suomalaisten kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvua (Kuva 1). Tämän lisäksi maksuhäiriöisten määrä Suomessa oli vuoden 2021 lopulla vajaat 400 000. (Finanssivalvonta 2021.) Vuodesta 2000 kotitalouksien velkaantuminen on kaksinkertaistunut ja esimerkiksi asuntolainojen laina-ajat ovat pidentyneet merkittävästi. Äärimmäisenä esimerkkinä jopa yli 30 vuoden pituisia maksuaikoja on myönnetty asuntolainoihin. (Taipalus 2020.) Asuntolainat muodostavat suurimman osuuden suomalaisten kotitalouksien velkataakasta (Kuva 1).

Vuodesta 2000 kotitalouksien velkaantuminen on kaksinkertaistunut ja esimerkiksi asuntolainojen laina-ajat ovat pidentyneet merkittävästi. Äärimmäisenä esimerkkinä jopa yli 30 vuoden pituisia maksuaikoja on myönnetty asuntolainoihin. (Taipalus 2020.) Asuntolainat muodostavat suurimman osuuden suomalaisten kotitalouksien velkataakasta (Kuva 1).

Kuva 2. Asuntokuntien velkaantumisaste (%) ikäryhmittäin (Tilastokeskus 2022).

Kuten kuvasta 2 voidaan havaita, 0–24-vuotiaiden velkaantumisaste on kasvanut vain hieman tarkastellulla aikavälillä. Kuitenkin 25–34-vuotiaiden velkaantumisaste on kasvanut merkittävästi. Eniten velkaantumisaste on kasvanut 35–44-vuotiaiden asuntokunnilla. (Kuva 2.) Velallisten määrä on laskenut vuosina

2019–2022. Vaikeasti velkaantuneiden määrä on sitä vastoin kasvanut vuodesta 2019 lähtien ja kasvu on keskittynyt varsinkin 18–24-vuotiaisiin ja yli 80-vuotiaisiin. Tästä voidaan päätellä, että velka kasaantuu voimakkaasti jo ennestään velkaantuneille. (Intrum 2023.)

5 Velkaantumisen ennaltaehkäisy

5.1 Ennaltaehkäisyn keinot ja merkitys

Velkaantumisella on merkittäviä haittoja niin yksilölle kuin yhteiskunnallekin. Velkaantumisesta aiheutuvat ongelmat vaikuttavat kotitalouksien lisäksi kansantalouteen ja siten koko yhteiskuntaan. Kotitalouksien liiallinen velkaantuminen syventää taloudellisesta kriisistä aiheutuvaa lamaa. Tällä tavoin velkaantuminen pahentaa taloudellisen kriisin pitkäaikaisvaikutuksia. (Taipalus 2020; Finanssi-valvonta 2021.) Velkaantuminen heikentää yksilön taloudellista, sosiaalista ja mielenterveydellistä tilannetta (Mieli ry, 9). Velkaantumisen aiheuttamien haittojen takia on tärkeää, että velkaantuneita tuetaan ja velkaantumista kyetään ennaltaehkäisemään.

Nuorten velkaantumiseen ja rahan lainaamiseen vaikuttaa asenne rahan lainaamista kohtaan. Vuonna 2019 tehdyssä tutkimuksessa huomattiin, että aikaisemmista tutkimuksista poiketen tutkittavien asenne rahan lainaamista kohtaan oli negatiivinen. Tuloksen arveltiin johtuvan siitä, että pelko ylivelkaantumisesta oli suurempi kuin halu saada jokin tietty kuluttajatuote lainatulla rahalla. Tutkimus keskittyi kuluttajatuotteiden hankkimista varten tehtyihin lainoihin aikaisemmista tutkimuksista poiketen, minkä arveltiin myös vaikuttaneen tulokseen. (Gamble & Gärling & Michaelsen 2019, 103.) Nuorten negatiivinen asenne rahan lainaamista kohtaan taloudellisen tietämyksen ohella ehkäisee erämaksujen hyödyntämistä ja rahan lainaamista kuluttajatuotteiden hankkimista varten (Hauff ym. 2019, 8).

Kuluttajan saattaa olla vaikea arvioida omaa taloudellista tilannettaan. Lisäksi raja kohtuullisen velkaantumisen ja ylivelkaantumisen välillä on usein häilyvä.

Kyky hoitaa raha-asioita hyvin on paras ase velkaongelmia vastaan. Halu parantaa taloudellista kyvykkyyttään lähtee jokaisesta itsestään. Tästä huolimatta kuluttajia kyetään tukemaan tarjoamalla helposti ymmärrettävää taloudellista tietoa ja kirjallisuutta. Etenkin nuoret kuluttajat ovat lähtökohtaisesti haavoittuvaisemmassa asemassa johtuen heikommasta kyvystä hoitaa raha-asioita. Tämän takia tarvitaan aktiivista keskustelua velkaongelmista, mikä auttaa nuoria ja yhteiskuntaa pysymään tietoisena aiheesta. Keskustelu auttaa myös löytämään uusia keinoja tilanteen parantamiseksi. (Raijas & Lehtinen & Leskinen 2010, 15–17.)

Suurimalla osalla suomalaisista on hyvä talouslukutaito ja taloudelliset asiat ovat hallinnassa. Nuoret saavat tukea talousosaamiseensa perheeltä, koulusta ja työpaikalta. Kaikilla nuorilla ei kuitenkaan ole näitä tärkeitä tukiverkkoja, mikä heikentää mahdollisuuksia kehittää taloudenhallinnantaitoja. Velkaantumisen ehkäisemisen takia olisikin tärkeää tavoittaa nämä nuoret ja tukea heidän talousosaamistaan. (Intrum 2023.)

Epäedullisten lainojen, kuten pikavippien, korkotasoon ja markkinointiin puuttamalla kyetään ehkäisemään velkaongelmia tehokkaasti. Toinen tehokas tapa on keskittyä syihin, joista halu ja tarve rahan lainaamiseen johtuu. Tämän lisäksi tulisi kehittää keinoja, joilla rahan lainaamisen kysyntää kyettäisiin vähentämään. (Mieli ry, 24.)

Velkaantumisen ja sen aiheuttamien ongelmien ennaltaehkäisy on tärkeää työtä mielenterveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Velkaantuminen heikentää mielenterveydellistä hyvinvointia ja mielenterveydelliset haasteet saattavat puolestaan altistaa velkaongelmille. Tämän takia velkaantumisen ennaltaehkäisy on myös mielenterveydellisten ongelmien ja pahoinvoinnin ehkäisyä ja toisin päin. Olisi tärkeää, että velkaneuvonta ja mielenterveyspalvelut olisivat enemmän yhteydessä toisiinsa. Tällöin velkaantuneille olisi tarjolla helpommin mielenterveyspalveluita ja mielenterveyspalveluita hyödyntäville olisi tarjolla velkaneuvontaa. (Mieli ry, 24, 26.)

5.2 Makrovakauspoliitikka ja makrovakausvälineet

Makrovakauspoliitikalla pyritään lisäämään rahoitusjärjestelmän vakautta. Makrovakauspoliitikkaa toteutetaan makrovakausvälineillä. (Valtiovarainministeriö.) Finanssivalvonnan vuonna 2021 julkaisemassa toimintakertomuksessa listataan mahdollisia makrovakausvälineitä, joilla kyettäisiin ehkäisemään liiallista velkaantumista. Esitettyjä makrovakausvälineitä olivat enimmäisvelkasuhde, enimmäislainansuhde, velanhoitokulujen enimmäishoitorasite ja enimmäislainanhoitorasite. (Finanssivalvonta 2021.) Enimmäisvelkasuhde on se prosentuaalinen osa henkilön kuukauden bruttotuloista, joka menee kuukausittaisiin lainanmaksuihin (Murphy 2024). Enimmäislainansuhde on suhde, joka lasketaan jakamalla henkilön hakeman lainan määrä vuosituloilla (FasterCapital 2024). Velanhoitokulujen enimmäishoitorasite on velanhoitomaksut suhteutettuna käytettävissä oleviin kokonaistuloihin (Malta Financial Services Authority). Enimmäislainanhoitorasite on vuosittaisten lainanhoitokustannusten suhde kuluttajan käytettävissä oleviin kokonaisvuosituloihin lainan nostohetkeltä (Law Insider).

Valtiovarainministeriö julkaisi vuonna 2019 ehdotuksia velkaantumista rajoittavista makrovakausvälineistä. Näitä olivat tulosidonnainen enimmäisvelkasuhde, asuntolainojen enimmäistakaisinmaksuaika ja uudisrakentamiseen otettavien taloyhtiölainojen rajoitus. (Asplund & Topi 2022.) Valtiovarainministeriön vuonna 2023 julkaiseman tiedotteen mukaan kotitalouksien ja taloyhtiöiden lainoihin on tullut rajoituksia. Jatkossa uusien asuntolainojen takaisinmaksuaika ei saa olla yli 30 vuotta. Tämän lisäksi uudisrakentamisessa taloyhtiölainat saavat olla enintään 60 prosenttia myytävien asuntojen velattomasta hinnasta. Tämän lisäksi taloyhtiölainojen takaisinmaksuaika ei saa olla uudisrakentamisessa yli 30 vuotta. Näiden rajoitusten tavoitteena on vähentää kotitalouksien velkaantumista. (Valtiovarainministeriö 2023.)

5.3 Positiivinen luottorekisteri

Velkaantumisen ehkäisemiseksi on hiljattain otettu käyttöön konkreettisia toimia. Positiivinen luottorekisteri on uusi rekisteri, joka otettiin käyttöön 1.4.2024.

Sen tärkein tavoite on ehkäistä kotitalouksien ylivelkaantumista. Rekisterin tehtävä on helpottaa talouden hallintaa keräämällä tiedot lainoista ja tuloista samaan paikkaan. Luotonantajat kykenevät siten näkemään asiakkaan tulotiedot ja luottotiedot kootusti positiivisesta luottorekisteristä. Näitä tietoja luotonantajat hyödyntävät arvioidessaan maksukykyä myöntäessään lainoja. (Positiivinen luottorekisteri 2024.)

6 Kyselytutkimus

6.1 Kyselytutkimuksen toteutus

Kyselytutkimus toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena kyselynä sähköpostin välityksellä. Yhteydenotto organisaatioiden henkilökuntaan tapahtui puhelimitse. Tämän avulla kysely saatiin levitettyä sähköpostin välityksellä talous- ja velka-neuvonnan asiantuntijoille, jotka ammattitaitonsa ansiosta kykenivät tarjoamaan syventävää tietoa aiheeseen. Kyselytutkimuksen kysymysten avulla pyrittiin selvittämään kyselyyn vastanneiden näkemyksiä nuorten velkaantumisesta ja sen ennaltaehkäisystä.

6.2 Analysointimenetelmä

Kyselytutkimuksen analysointimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä laadullista sisällönanalyysia. Aineistona käytettiin tässä opinnäytetyössä toteutettua asiantuntijakyselyä. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa itse aineisto ohjaa analyysin tekoa. Aineistosta pyritään nostamaan esille keskeisimmät asiat, riippumatta nostettujen asioiden suhteesta aikaisempiin tutkimuksiin. (Leinonen 2018.) Sisällönanalyysi jakautuu karkeasti valmisteluvaiheeseen, varsinaiseen analyysivaiheeseen ja tulosten raportointivaiheeseen (Elo & Kajula & Tohmola & Kääriäinen 2022, 219).

6.2.1 Valmisteluvaihe

Valmisteluvaihe alkoi aineiston aukikirjoittamisella. Aineiston aukikirjoittamisella tarkoitetaan vastauksien kirjoittamista omin sanoin, ja sen avulla kyetään hahmottamaan paremmin aineiston kokonaisuus. Seuraavaksi aukikirjoitettuun aineistoon perehdytään huolellisesti. (Elo ym. 2022, 219.) Samalla varmistetaan, että aineisto vastaa tutkimuskysymyksiin (Busetto & Wick & Gumbinger 2020, teoksessa Elo ym. 2022, 219).

6.2.2 Analyysivaihe

Seuraavaksi suoritettiin analyysivaihe. Puhtaaksi kirjoitetuista vastauksista etsitään tutkimukselle tärkeät kohdat ja ne merkitään muistiin. Pelkistys tapahtuu tiivistämällä muistiin otetut tärkeät kohdat vastauksista. (Leinonen 2018.) Seuraavaksi pelkistettyjä kohtia jäsennellään koodaamalla samaan aihepiiriin kuuluvat ilmaukset samalla värillä (Elo ym. 2022, 220). Samalla värillä koodatut ilmaukset muodostetaan yhdeksi alaluokaksi. Alaluokka otsikoidaan sisällön perusteella. Tämä jälkeen luokittelua jatketaan muodostamalla alaluokista yläluokkia. (Leinonen 2018.) Luokittelua jatketaan niin pitkälle, kun on tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaista (Elo ym. 2022, 220).

6.2.3 Tulosten raportointivaihe

Kyselytutkimuksen vastauksien analysoinnin viimeinen vaihe oli tulosten raportointi. Analysoinnin lopputulosta havainnollistetaan kaaviolla, jossa esitetään muodostetut luokat (Elo & Kyngäs 2008, Kyngäs 2020, teoksessa Elo ym. 2022, 221). Raportointi aloitetaan selittämällä kaaviossa olevat luokat (Elo & Kyngäs 2008, teoksessa Elo ym. 2022, 223). Tulokset raportoidaan vastauksina tutkimuskysymyksiin. Luokkia kyetään hyödyntämään tulosten raportoinnin jaotellussa. (Elo ym. 2022, 223).

6.3 Kyselytutkimukseen osallistuneiden esittely

Tutkimukseen osallistui neljä talous- ja velkaneuvonnan asiantuntijaa. Kriteerinä kyselytutkimukseen osallistuvilla oli, että he työskentelevät talous- tai velkaneuvojana, tai esimerkiksi aihealueen erityisasiantuntijana. Kyselytutkimukseen osallistuneet esiintyvät opinnäytetyössä omalla nimellään. Kyselytutkimukseen osallistuneet asiantuntijat hyväksyivät, että vastauksia käsitellään tässä tutkimuksessa heidän nimellään.

Sanna Tikka on talous- ja velkaneuvoja Kanta-Hämeen oikeusaputoimistossa. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit ovat oikeusministeriön alaisuudessa toimivia valtion virastoja, jotka tarjoavat talous- ja velkaneuvonnan sekä edunvalvonnan ja oikeusavun palveluja (oikeus.fi).

Mia Markula toimii yksikkövastaavana Varsinais-Suomen oikeusaputoimiston Talous- ja velkaneuvonnassa.

Tiia Wassholm toimii talousneuvonnan asiantuntijana takuusäätiössä. Takuusäätiö on vuonna 1990 perustettu voittoa tavoittelematon järjestö, jonka tehtävänä ja tavoitteena on ehkäistä ja tarjota vastauksia kotitalouksien velka- ja talousongelmiin (Takuusäätiö).

Elisabet Schroderus toimii erityisasiantuntijana oikeusministeriössä. Hän työskentelee talous- ja velkaneuvonnan kehittämistehtävissä ja koordinoi muun muassa ennakoivan talousneuvonnan verkostoa talous- ja velkaneuvonnassa.

7 Kyselytutkimuksen vastaukset

7.1 Nuorten velkaantumisen kehitys ja nykytilanne

Sanna Tikka on huolestunut nuorten velkaantumisesta. Tikka tuo esille vastauksessaan, kuinka perheen tuen puuttuminen ja ylisukupolviset ongelmat lisäävät

nuoren velkaantumisen riskiä. Tikka on myös huolissaan nuorten mielenterveysongelmien kasvaneesta määrästä ja nämä ongelmat kuten päihdeongelmatkin korreloituvat maksuhäiriömerkintöjen ja ulosottojen kanssa.

Mia Markulan mukaan talousasioiden parissa työskentelevät ammattilaiset toivoisivat, että raha-asioista puhuttaisiin avoimmin perheen sisällä. Perheen sisällä voitaisiin puhua esimerkiksi tuloista, menoista, elämisen kustannuksista ja suuriin menoihin säästämisestä. Markulan kertoo huolen nuorten velkaantumisesta kasvaneen vuosien varrella. Markulan mukaan helposti saatavat lainat kuten opintolainat ja esimerkiksi kulutusluottovelka ja autovelka ovat mahdollistaneet nuorten aiempaa voimakkaamman velkaantumisen. Laitoksissa kasvaneiden nuorten tilanne huolestuttaa Markulaa, koska he eivät ole saaneet hyvää mallia taloudenhoitoon asuessaan laitososuhteissa. Haasteena ovat Markulan mukaan myös riippuvuudet ja peliongelmat, jotka pahenivat korona-aikana.

Elisabet Schroderuksen mukaan nuorten maksuhäiriömerkintöjen määrä on ollut kasvussa. Hänen mukaansa nuorten maksuhäiriömerkintöjen määrä on ollut huolestuttavalla tasolla jo pidemmän aikaa.

Tiia Wassholmin mukaan yhteydenotot velkaneuvontaan ovat kasvaneet kaikissa ikäryhmissä. Hän korostaa, että yhteydenotot ovat kasvaneet suhteellisesti eniten nuorten kohdalla.

7.2 Nuorten velkaantumisen keskeisimmät syyt

Tikka korostaa nuoren velkaantumisen keskeisimmäksi tekijäksi sellaisen kodin merkitystä, jossa nuori voi harjoitella vastuun ottamista. Tikka tuo esille eri vanhempien vaihtelevan roolin nuoren siirtymisessä itsenäiseen elämään. Osa vanhemmista on säästänyt lapsilleen itsenäistymistä varten rahaa ja toiset nuoret joutuvat itse hankkimaan elämiseen tarvittavat tulot ja säästöt. Tikka tuo esille nuorten ennakkoluulot ja vastahakoisuuden erilaisia työmahdollisuuksia kohtaan. Hän korostaa, että nuoren on tärkeää saada ensimmäinen työkokemus, vaikka itse työ ei vastaisi kaikkia nuoren toivomuksia.

Markulan mukaan yksi syy nuorten velkaantumiselle saattaa olla nuorten haasteet työllistyä. Markula kertoo että, vähäisten tulojen vuoksi velkaa saatetaan ottaa elämiseen ja ostoksia varten. Taloudellista tilannetta ja taloudenhoitamista saattaa myös vaikeuttaa terveyshaasteet. Markulan mukaan nuori ei välttämättä mieti velkaantumisen ja velan ottamisen pitkäaikaisia seurauksia vaan miettii lyhytkatseisesti.

Schroderuksen mukaan velkaantumisen syyt ovat moninaiset. Velkaantumisen Keskeisimmäksi syyksi Schroderus esittää tiedon puutteen. Schroderus on työssään törmännyt usein nuoriin, jotka ovat kysyneet velkojen seuraamuksista ja esimerkiksi kulutusluottojen riskeistä. Schroderus kertoo, että Luotolla maksetaan nykyään yhä useammin tavallisen elämän hankintoja. Hän tuo esille myös lainojen markkinoinnin huonot puolet. Lainanottajia pyritään houkuttelemaan markkinoimalla pieniä takaisinmaksueriä.

Wassholm kertoo, että helppo lainan saanti yhdistettynä huonoihin kulutustapoihin ja huonoihin talouden hallinnan taitoihin ovat keskeisiä syitä nuorten velkaantumiselle. Nuorten kuluttamiseen saattaa tämän lisäksi vaikuttaa ulkopuolelta tulevat paineet. Tämän lisäksi rahapelaaminen on suuri ongelma nuorten miesten kohdalla Wassholmin mukaan.

7.3 Ylivelkaantumisen tiedostaminen

Tikan mukaan nuori kykenee hyvin yksinkertaisesti päättelemään, että velkaa on liikaa, kun velkamäärä kasvaa kuukauden maksukyvyyn yli. Tikan mukaan tällöin velan takaisinmaksua joutuu jaksottamaan useammalla kuukaudella. Tämä on hänen mukaansa usein merkki siitä, että menot ovat suuremmat kuin tulot.

Markulan mukaan velkaa voi ottaa sen verran kuin kykenee maksamaan kuukausitasolla takaisin. Jos kuukausittainen velan lyhennys on suurempi kuin maksukyky, niin on tällöin velkaa liikaa. Markulan mukaan helppo tapa laskea oma maksukyky on vähentää omista nettotuloistaan välttämättömät menot pois.

Markula muistuttaa myös, että opintolainaa nostaessa tulee muistaa velan takaisinmaksaminen. Tämä saattaa osoittautua vaikeaksi, jos työllistymisessä ilmenee haasteita.

Schroderuksen mukaan nuoren tulisi huolestua taloudellisesta tilanteestaan siinä vaiheessa, kun joutuu rahoittamaan elämäänsä ja tavallisia hankintojaan kulutusluotoilla. Hän korostaa, että velkaantuminen voi tapahtua huomaamatta, jos nuori ei seuraa pääomien yhteismäärää.

Wassholmin mielestä velkaa on siinä vaiheessa liikaa, kun varat eivät riitä lainojen lyhennyksiin ja välttämättömiin menoihin. Hänen mukaansa normaaleja elämisen kustannuksia ei pitäisi joutua maksamaan luotolla.

7.4 Velkakierteen katkaiseminen

Tikan mukaan velkakierteen katkaisemiseksi nuori kykenee hyödyntämään positiivista luottorekisteriä vapaaehtoisen luottokiellon avulla. Hän kertoo, että nuoren tulee vähentää menoja ja kasvattaa tulojensa määrää esimerkiksi lisätyön avulla. Lisäksi Tikka ehdottaa tutustumaan ruoka-apu.fi sivustolta löytyviin ruokajaan pisteisiin. Hän myös suosittelee rahan säästämistä ja budjetin luomista menojen hallinnoimiseksi.

Markulan mukaan tilanne on vaarassa luisua velkakierteeseen, jos joutuu nostamaan lisävelkaa vanhan velan lyhennysten maksamista varten. Markulan mukaan tilanteeseen pitää herätä ajoissa ja lisävelkaa ei voi nostaa, jos vanhoja velkoja ei ole vielä maksettu pois.

Schroderus kertoo, että velkakierteen katkaisemiseksi nuoren tulee olla ottamatta uutta velkaa ja hänen tulee keskittyä vanhojen velkojensa pois maksamiseen. Tähän nuori voi kyetä noudattamalla ja luomalla budjetin ja luomalla tarkan suunnitelman rahankäytöstään. Hän on huomannut, että nuoret ottavat velkaa välttääkseen maksuhäiriömerkinnän, jolloin velkatilanne pahenee.

Wassholm korostaa, että nuoren tulee olla valppaana taloudellisen tilanteensa suhteen ja maksuvaikeuksien ilmetessä nuoren kannattaa hakea apua ja kysyä neuvoa. Hänen mukaansa viimeistään ulosotto estää uuden lainan saamisen ja siten katkaisee velkakierteen. Velkatilanteen ratkaisemiseksi nuoren tulisi selvittää, mitkä ydintekijät ja -syyt johtivat velkaantumiseen.

7.5 Velkaantumisen seuraukset nuorille

Tikka korostaa, että velkaantuminen luo nuorelle stressiä ja ahdistusta. Tikan mukaan maksuhäiriömerkinnät vaikeuttavat sopimuksien solmimista, jolloin esimerkiksi asunnon saaminen voi vaikeutua vielä pitkän ajan kuluttua maksuhäiriömerkinnän saamisesta. Hän on työssään huomannut, että nuoret aikuiset ovat motivoituneita pääsemään eroon velkakierteestä.

Markulan mukaan vuokra-asunnon hankkiminen ja töiden saaminen saattavat vaikeutua luottotietojen menetyksen takia. Luotolle tai laskulle ei kykene tämän lisäksi tekemään ostoksia. Pitkittynyt vaikea taloudellinen tilanne on saattanut myös aiheuttaa tai pahentaa terveyden tilaa. Mia Markulan mukaan velkaantumisella on saattanut olla jotain positiivistakin vaikutusta koska nuorena velkaantumisesta voi ottaa opiksi, että ei velkaantuisi enää uudestaan.

Schroderus kertoo, että velkaantuminen on vaikuttanut voimakkaasti esimerkiksi mielenterveyteen aiheuttaen stressiä ja ahdistusta taloudellisen tilanteen takia. Nuoret ovat myös kokeneet masennusta ja toivottomuuden tunnetta. Nuoren työllistyessä ja rakentaessa omaa elämäänsä, iso velkataakka vaikeuttaa tätä, kun suuri osa palkasta kuluu velkojen takaisinmaksamiseen. Nuori saattaa myös syrjäytyä tai suhtautua taloudellisiin asioihinsa välinpitämättömästi tilanteen toivottomuuden takia.

Wassholm mukaan mielenterveydelliset haasteet saattavat pahentaa velkaongelmia mutta ne saattavat myös olla seurausta velkaantumisesta. Hänen mukaansa velkaantuminen vaikuttaa kokonaisvaltaisesti nuoren tulevaisuuteen. Hän nostaa esille myös, että velkaantuminen voi hankaloittaa vuokra- tai omistusasunnon hankintaa. Lisäksi työpaikan saamisessa voi olla vaikeuksia, jos on

maksuhäiriömerkintä. Nuori voi joutua muuttamaan takaisin vanhempiensa luokse varattomuuden vuoksi.

7.6 Nuorten velkaantumista ehkäisevät toimet ja niiden tehokkuus

Tikan mielestä velkaantumista ehkäiseviä keinoja on liian vähän. Hän korostaa, että nuoret ovat yksilöitä, jolloin velkaantumista ehkäisevien keinojen tulisi olla monipuolisia niiden tehokkuuden takaamiseksi. Tikan mukaan velkaantumista ehkäisevät toimet pitäisi sisällyttää osaksi neuvolatoimintaa ja lapsen kasvatusta. Hän kertoo, että velkaantunut nuori saattaa joutua tilanteeseen, jossa häntä siirrellään turhaan viranomaiselta toiselle. Tikka huomauttaa, että useat nuoret ovat kuulleet velkaneuvonnan palveluista vasta ulosottotarkastajalta.

Markula kertoo, että talous- ja velkaneuvonnan asiantuntijat pyrkivät kehittämään tapoja ennaltaehkäistä nuorten velkaantumista ja tukevat nuorten talousosaamista. Tätä toteutetaan esimerkiksi talousneuvolan ja talousneuvonnan infojen avulla. Lisäksi oikeusaputoimiston ammattilaiset tekevät yhteistyötä ulosoton asiantuntijoiden kanssa käymällä esimerkiksi kouluissa ja oppilaitoksissa neuvomassa nuoria talouteen liittyvissä asioissa. Markula myös mainitsee Askeleet kohti parempaa taloutta -verkkovalmennuksesta, jossa oikeusaputoimisto on mukana. Hän korostaa, että oikeusaputoimiston on tärkeää tuoda palveluitaan esille.

Schroderuksen mukaan eri tahot tekevät parhaansa velkaantuneiden tukemisen ja ennaltaehkäisevän toiminnan suhteen mutta merkittävää lisärahoitusta tarvittaisiin, että ennaltaehkäisevää työtä voitaisiin tehdä laajemmalla mittakaavassa.

Wassholm nostaa esille tällä hetkellä käytössä olevia keinoja, kuten kulutusluottojen korkokattojen madaltaminen sekä positiivisen luottorekisterin käyttö. Hän kuitenkin huomauttaa, että vakuudettomien luottojen aggressiivinen markkinointi kohdistuu vieläkin nuoriin ja velkaantuneisiin.

7.7 Nuorten velkaantumisen ennaltaehkäisyn kehittäminen

Tikan mukaan nuoret ovat haavoittuva ikäryhmä, jonka taloudelliseen käyttäytymiseen kuten lainanottamiseen voi vaikuttaa helpommin esimerkiksi mainonnan ja markkinoinnin avulla. Hän toivoisi, että mainonnan kriittisen tulkinnan opetusta lisättäisiin kaikilla opetusasteilla. Lisäksi hän toivoo lisää keinoja tukemaan nuorten mielenterveyttä.

Markulan mukaan velkaantuminen on laaja ongelma, jonka syiden juuret ovat syvät. Markulan korostaa, että ongelman syiden selvittämiseksi tulee paneutua yksilöiden asenteisiin raha-asioita kohtaan ja yleiseen arvomaailmaan. Hän lisää, että olisi tärkeää kehittää työkaluja, joilla kyettäisiin selvittämään juuri näitä asioita.

Schroderus ehdottaa, että talouden hallintaan liittyviä opintoja tulisi sisältyä kaikille kouluasteille. Hänen mielestään vanhempien tulisi tukea voimakkaammin lapsien talouden hallintaan liittyvien taitojen kehitystä. Hän korostaa, että luotonantajilla tulisi myös olla velvollisuus kertoa lainanottamisen riskeistä nuorille. Rahoitusta tulisi saada someviestintään, että nuori kyettäisiin tavoittamaan paremmin talousongelmien ehkäisemiseksi, kertoo Schroderus.

Wassholm korostaa avoimen rahapuheen ja taloushuolista puhumisen merkitystä. Hänen mukaansa apua taloudelliseen tilanteeseen haetaan liian myöhään.

8 Tulosten raportointi

8.1 Nuorten velkaantumiseen liittyvät tekijät

Vastauksien pohjalta luotiin kolme kaaviota liittyen nuorten velkaantumiseen. Kaaviot muodostettiin kyselytutkimuksen vastauksien pohjalta luoduista luokista. Näiden kaavioiden avulla pyritään yhdistämään kyselytutkimuksen eri vastaukset loogiseksi kokonaisuudeksi.

Kuva 3. Nuorten velkaantumiseen liittyvät tekijät

Kuvassa 3 esitetty kaavio havainnollistaa nuorten velkaantumiseen liittyviä tekijöitä kokonaisuutena. Kaaviossa nuorten velkaantumiseen liittyvät tekijät on jaettu yksilöllisiin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin. Yksilöllisillä tekijöillä tarkoitetaan yksilön taustoista riippuvia tekijöitä. Tässä kyselytutkimuksessa korostui kolme keskeisintä yksilötason tekijää: tukiverkosto, persoona sekä terveys. Yhteiskunnallisilla tekijöillä tarkoitetaan yksilöstä riippumattomia tekijöitä, jotka vaikuttavat yhteiskunnallisella tasolla kaikkiin nuoriin. Kyselytutkimuksessa nousi esille neljä merkittävintä yhteiskunnallista tekijää: Rahan lainaaminen, koulutus, työllistymismahdollisuudet sekä velkaantuneiden tukeminen. (Kuva 3.)

8.2 Nuorten velkaantumiseen liittyvät yksilötason tekijät

Kyselytutkimuksessa nousi esille kolme nuorten velkaantumiseen liittyvää merkittävintä yksilötason tekijää. Näitä tekijöitä olivat: tukiverkosto, persoona sekä terveys. (Kuva 3.) Tässä kappaleessa näitä yksilötason tekijöitä selitetään tarkemmin.

Kuva 4. Yksilötason tekijät

Kuten kuvasta 4 havaitaan, kyselytutkimukseen osallistuneet asiantuntijat toivat esille tukiverkoston merkityksen yksilön velkaantumisen kannalta. Nuoren tärkeimmäksi tukiverkoksi asiantuntijat mainitsivat perheen. (Kuva 4.) Kyselytutkimuksesta nousi esille, kuinka perheen tuen puuttuminen ja ylisukupolviset ongelmat lisäävät velkaantumisen todennäköisyyttä nuorella. Lisäksi talousasioiden parissa työskentelevät ammattilaiset toivoivat, että raha-asioista keskusteltaisiin avoimemmin perheen sisällä. Ilman perheen tukea jääneet nuoret, kuten laitoksissa kasvaneet nuoret, eivät välttämättä saa hyvää mallia taloudenhoitoon laitolosuhteissa.

Yhtenä tärkeänä velkaantumista ehkäisevänä tekijänä vastauksista tuli ilmi kodin merkitys, jossa nuori voi turvallisesti harjoitella vastuun ottamista (Kuva 4). Perheen merkitys itsenäistyvän nuoren elämässä on suuri ja osa vanhemmista tukee itsenäistyvää nuorta. Osa vanhemmista esimerkiksi säästää rahaa nuoren itsenäistymistä varten, kun taas osa antaa nuoren hankkia itse elämiseen tarvittavat tulot ja säästöt. Nuorilla on siis erilaiset lähtökohdat. Velkaantunut nuori saattaa joutua muuttamaan takaisin vanhempiansa luokse taloudellisten ongelmien takia. Velkaantumisen ehkäisemiseksi vanhempien tulisi tukea nuorten talouden hallintaan liittyvien taitojen kehitystä.

Kyselytutkimuksessa nousi esille nuoren persoonan vaikutus velkaantumiseen. Persoonaa vaikuttaa tiedon hankintakykyyn sekä uskomuksiin ja asenteisiin. (Kuva 4.) Uskomuksista ja asenteista johtuen nuorilla saattaa olla ennakkoluuloja ja vastahakoisuutta erilaisia työmahdollisuuksia kohtaan. Tämä vaikeuttaa tulojen kerryttämistä. Nuorten taloudelliseen käyttäytymiseen saattaa vaikuttaa tämän lisäksi ulkopuoliset paineet kuten kaverit ja muoti-ilmiöt.

Yhdeksi velkaantumisen keskeisimmäksi syyksi nousi tiedon puute. Nuoren tiedon puute liittyy vahvasti nuoren kykyyn hankkia ja sisäistää tietoa (Kuva 4). Nuorten huonot kulutustavat ja huonot talouden hallinnan taidot yhdistettynä helppoon lainansaantiin ovat keskeisiä syitä nuorten velkaantumiselle. Nuoren huonot kulutustavat liittyvät vahvasti nuoren uskomuksiin ja asenteisiin (Kuva 4). Velkaantumisen ehkäisemiseksi olisi tärkeää kehittää työkaluja, joiden avulla kyettäisiin selvittämään nuorten asenteita ja uskomuksia kulutustottumuksiin ja rahan lainaamiseen liittyen.

Nuorten velkaantumiseen vaikuttaa tämän lisäksi mahdolliset vaikeudet tiedostaa velkaantumisen pitkäaikaisia seuraamuksia. Nuoren kyky tiedostaa velkaantumisen pitkäaikaiset seuraukset liittyy vahvasti nuoren tiedonhankintakykyyn (Kuva 4). Tärkeäksi velkaantumista ehkäiseväksi tekijäksi nousi esille nuoren kyky tiedostaa oma taloudellinen tilanne ja valmius hakea apua maksuvaikeuksien ilmetessä. Tiedostamalla tilanteen nuori kykenee keskittymään talouson-

gelmien ratkaisemiseen. Yleensä taloudellisiin ongelmiin ajautuneet nuoret hakevrat kuitenkin apua liian myöhään. Velkaantumisen ennaltaehkäisemisen kannalta olisi tärkeää, että taloushuolista ja raha-asioista puhuttaisiin avoimemmin. Osa velkaantuneista nuorista saattaa suhtautua välinpitämättömästi taloudellisiin asioihin tilanteen toivottomuuden takia. Nuoren välinpitämättömyyteen vaikuttaa nuoren asenne ja uskomukset (Kuva 4).

Kyselytutkimuksessa korostui, että nuorten mielenterveys- sekä päihdeongelmat ja erilaiset riippuvuudet ovat lisääntyneet. Nämä ongelmat ovat yhteydessä velkaantumiseen sekä maksuhäiriömerkintöjen määrän kasvuun (Kuva 4).

Nuorten ongelmat, kuten riippuvuudet ja rahapeliongelmat, pahenivat koronan aikana. Rahapelaaminen on suuri ongelma varsinkin nuorten miesten kohdalla. Mielenterveydelliset ongelmat saattavat altistaa velkaantumiselle, mutta velkaantuminen myös voi aiheuttaa mielenterveysongelmia. Velkaantuminen ja taloudelliset ongelmat saattavat aiheuttaa nuorelle toivottomuuden tunnetta, mikä voi aiheuttaa ahdistusta ja masennusta. Nuorten velkaantumisen ja mielenterveydellisten ongelmien välisen yhteyden takia olisi tärkeä lisätä keinoja, joilla kyetään tukemaan nuorten mielenterveyttä.

8.3 Nuorten velkaantumiseen liittyvät yhteiskunnalliset tekijät

Kyselytutkimuksessa nousi esille neljä yhteiskunnallista tekijää, jotka vaikuttavat nuorten velkaantumiseen. Nämä keskeiset tekijät ovat: rahan lainaaminen, koulutus, työllistymismahdollisuudet sekä velkaantuneiden tukeminen (Kuva 3).

Kuva 5. Yhteiskunnalliset tekijät

Kyselytutkimuksen vastauksissa korostui, että helposti saatavat lainat ovat mahdollistaneet nuorten aiempaa voimakkaamman velkaantumisen. Helppo lainan saanti yhdistettynä huonoihin kulutustapoihin ja huonoihin talouden hallinnan taitoihin ovat keskeisiä syitä nuorten velkaantumiselle. Vakuudettomia luottoja markkinoidaan aggressiivisesti etenkin nuorille ja velkaantuneille. (Kuva 5.) Nuoret ovat haavoittuva ikäryhmä, joten nuoriin voi vaikuttaa helpommin mainonnan ja markkinoinnin avulla. Nuoria houkutellaan esimerkiksi markkinoimalla pieniä maksueriä. Tämän takia olisi tärkeää, että nuorille opetettaisiin mainonnan kriittistä tulkintaa kaikilla opetusasteilla (Kuva 5). Lisäksi Luotonantajilla tulisi olla velvollisuus kertoa lainanottamiseen liittyvistä riskeistä ja tarjotuista lainaehdoista selkeämmin.

Kyselytutkimuksessa nousi esille useita velkaantumisen seurauksia. Maksuhäiriömerkinnät tai luottotietojen menettäminen vaikeuttavat esimerkiksi vuokrasopimuksen tai työsopimuksen solmimista. Työllistymismahdollisuudet vaikuttavat nuoren maksukykyyn ja sitä kautta taloudelliseen tilanteeseen sekä velkaantumiseen (Kuva 5). Työllistymisvaikeuksista sekä taloudellisista ongelmista kärsivä nuori saattaa syrjäytyä yhteiskunnasta. Tämän lisäksi suuri velkataakka vaikeuttaa nuoren itsenäistymistä. Nuorena velkaantunut voi kuitenkin ottaa opiksi virheistään ja välttää uudelleen velkaantumisen.

Kyselytutkimukseen osallistuneiden asiantuntijoiden mukaan yhteydenotot muun muassa velkaneuvontaan olivat kasvaneet suhteellisesti eniten nuorten kohdalla. Kyselytutkimuksesta tuli ilmi, että oikeusaputoimiston ammattilaiset tekevät yhteistyötä ulosoton asiantuntijoiden kanssa käymällä esimerkiksi kouluissa ja oppilaitoksissa neuvomassa nuoria talouteen liittyvissä asioissa. Tämän lisäksi oikeusaputoimisto on mukana Askeleet kohti parempaa taloutta - verkkovalmennuksessa, jossa ohjataan ja neuvotaan nuoria talousasioihin liittyen. Näin talous- ja velkaneuvonnan ammattilaiset pyrkivät ennaltaehkäisemään nuorten velkaantumista (Kuva 5).

Kyselytutkimukseen osallistuneet asiantuntijat kertoivat tavoista, joilla velkaantuneita tuetaan tällä hetkellä (Kuva 5). Asiantuntijoiden mukaan nuori pystyy hyödyntämään positiivista luottorekisteriä velkaantumisen ennaltaehkäisyyn ja velkakierteen katkaisuun. Nuori voi asettaa itselleen vapaaehtoisen luottokiellon positiivisen luottorekisterin kautta. Lisäksi ruoka-apu.fi -sivustolta löytyy ruoka-jaon pisteitä, joita voi hyödyntää menojen hillitsemiseksi. Kulutusluottojen korkokattojen madaltaminen on myös yhteiskunnallinen keino velkaantumisen ennaltaehkäisyyn. Ennaltaehkäisyyn tehostamiseksi talous- ja velkaneuvonnan asiantuntijat toivoisivat enemmän rahoitusta talousneuvontaan liittyvään someviestintään. Tämän avulla kyettäisiin tavoittamaan nuoria paremmin ja tehostamaan talousneuvontaa.

9 Johtopäätökset

9.1 Päätelmät ja pohdinta

Tässä opinnäytetyössä paneuduttiin nuorten velkaantumisen syihin, velkaantumisen seurauksiin ja velkaantumisen kehitykseen. Tämän lisäksi opinnäytetyössä syvennyttiin velkaantumista ehkäiseviin toimiin ja siihen miten velkaantuneita nuoria tuetaan. Opinnäytetyöllä pyrittiin selvittämään, millä keinoilla nuorten velkaantumista kyettäisiin ennaltaehkäisemään tehokkaasti. Tämä oli myös opinnäytetyön tutkimusongelma. Tutkimuskysymykset toimivat opinnäytetyössä tutkimusongelmaa tukevinä kysymyksinä. Kyselytutkimuksen tutkimusongelmaan vastattiin tuomalla esille velkaantumiseen altistavia tekijöitä. Lisäksi tuotiin esille tapoja, joilla velkaantuneita nuoria tuetaan ja miten nuorten velkaantumista pyritään ennaltaehkäisemään. Tämän lisäksi kyselytutkimuksessa nousi esille asiantuntijoiden ajatuksia siitä, miten nuoren velkaantumista kyettäisiin ehkäisemään nykyistä tehokkaammin.

Kyselytutkimukseen osallistuneet asiantuntijat toivat perheen ja velkaantumisen välisen yhteyden esille tutkimuksessa. Asiantuntijoiden mukaan perheellä on suuri vaikutus siihen, miten hyvin nuori kykenee selviytymään omista raha-asioistaan ja kuinka onnistuneesti nuori kykenee itsenäistymään. Perheiden erilaiset lähtökohdat ja kasvatustyyli asettavat nuorille erilaiset lähtökohdat. Eräessä tutkimuksessa myös tuodaan esille nuorten erilaiset lähtökohdat. Tutkimuksessa yhdistetään perheen ja perheen tuen vaikutus nuoren velkaantumisen psykologisiin vaikutuksiin. Psykologisten vaikutusten voimakkuuteen vaikuttaa perheen tuen saatavuus. Mitä helpommin perheen tuki on saatavilla, sitä vähemmän velkaantuminen ja velan ottaminen vaikuttavat nuoreen. (Dwyer & MCloud & Hodson 2011, 737,738–739.) Tämän lisäksi vanhempien tuen merkitys korostuu itsenäistyvän nuoren elämässä, koska suurin kasvu taloudellisissa ongelmassa tapahtuu, kun nuori muuttaa pois kotoaan (Oksanen & Aaltonen & Rantala 2015, 19). Perheen tuki on siten merkittävässä roolissa nuoren onnistuneessa itsenäistymisessä ja velkaantumisen ehkäisemisessä.

Kyselytutkimukseen osallistuneiden asiantuntijoiden mukaan syyt nuorten velkaantumiseen ovat moninaiset. Yksi merkittävimmistä tekijöistä on nuorten huonot kulutustavat ja huonot talouden hallinnan taidot yhdistettynä helppoon lainansaantiin. Myös eräässä tutkimuksessa nostetaan esille, että nuoren puutteelliset taloustaidot voivat johtaa vaikeuksiin arvioida oman maksukyvyn riittämistä hankintoihin. Lisäksi korostetaan, että yhteiskunnan sekä lainanantajien tulisi pyrkiä parantamaan nuorten kykyä sisäistää taloudellista tietoa. Tällöin rahan lainaaminen ja velkaantuminen saattaisivat vähentyä. (Nilsson & Hauff 2019, 125.)

Kyselytutkimuksen asiantuntijoiden mukaan nuorilla saattaa olla vaikeuksia hahmottaa velkaantumisen pitkäaikaisia vaikutuksia. Eräässä tutkimuksessa nousee ilmi, että nuori ottaa todennäköisemmin lainaa, kun asenne rahan lainaamista kohtaan on positiivinen. Nuoren asenne rahan lainaamista kohtaan saattaa olla positiivinen, jos nuori ei tiedosta tekojen pitkäaikaisia vaikutuksia. (Gamble & Gärling & Michaelsen 2019, 102.) Lisäämällä nuoren taloudellisen tiedon määrää ja parantamalla kykyä sisäistää tätä tietoa, kyetään rahan lainaamista ja velkaantumista ehkäisemään paremmin. Nuoren itsensä ja nuoren perheen lisäksi tämä on myös yhteiskunnan ja lainanantajien vastuulla.

Asiantuntijavastauksista nousi esille, että helppo lainansaanti yhdistettynä niiden voimakkaaseen markkinointiin on yksi keskeisimmistä syistä nuorten velkaantumiseen. Nuoret ovat haavoittuvassa asemassa ikänsä, kokemuksen ja tiedon puutteen takia ja tämän takia heihin on helpompi vaikuttaa mainonnan ja markkinoinnin avulla. Kuluttajaliiton mukaan lapsiin ja nuoriin kohdistuu markkinointia ja tämän takia on tärkeä, että vanhemmat keskustelevat lapsiensa kanssa rahankäytöstä (Kuluttajaliitto). Nuoret ovat haavoittuvassa iässä ja heihin kohdistuvan markkinoinnin takia on tärkeää pitää heidät ajan tasalla esimerkiksi lainoihin ja raha-asioihin liittyen.

Kyselytutkimuksen mukaan velkaantumisella on mahdollisesti moniulotteisia seurauksia. Takaisinmaksamattomat velat johtavat maksuhäiriömerkintään ja

mahdollisesti luottotietojen menetykseen. Tämä vaikeuttaa muun muassa asunon ja työpaikan hankkimista. Takuusäätiön mukaan maksuhäiriömerkintä voi vaikeuttaa tai estää monen eri sopimuksen, kuten esimerkiksi vuokrasopimuksen tai työsopimuksen, solmimisen (Takuusäätiö). Tämän lisäksi velkaantuminen saattaa johtaa nuoren syrjäytymiseen ja muun muassa aiheuttaa masennusta ja ahdistusta kyselytutkimuksen mukaan. Eräessä tutkimuksessa havaittiin, että velkaantuneilla on enemmän masennusta ja itsetuhoisia ajatuksia (Turunen & Hiilamo 2014,7). Velkaantumisen on todettu olevan yhteydessä heikentyneisiin sosiaalisiin suhteisiin. Velkaantuminen luo sosiaalisen stigman, joka voi johtaa syrjintään velkaantuneita kohtaan. (Mieli ry ,9–10,24.) Velkaantumisella on siis taloudellisten seuraamusten lisäksi merkittäviä sosiaalisia ja terveydellisiä vaikutuksia.

Kyselytutkimukseen osallistuneiden asiantuntijoiden mukaan nuorten velkaantuneisuus ja maksuhäiriömerkinnät ovat olleet kasvussa. Yhteydenotot velkaneuvontaan ovat kasvaneet mutta suhteellisesti eniten nuorten kohdalla. Kotitalouksien velkaantuneisuus oli kasvanut jo yli 20 vuoden ajan finanssivalvonnan vuonna 2021 julkaiseman toimintakertomuksen mukaan (Finanssivalvonta 2021). Erään tutkimuksen mukaan nuorten velkaantuminen on seurannut kotitalouksien velkaantumista esimerkiksi Ruotsissa (Carlsson & Hauff & Gärling & Lindblom 2019, 5). Nuorten velkaantuminen on seurannut kotitalouksien kasvavaa velkaantumista ja tämän takia velkaantuminen on laaja yhteiskunnallinen ilmiö, jota tulee seurata ja johon tulee tarvittaessa puuttua.

Kyselytutkimuksessa asiantuntijat toivat esille erilaisia keinoja velkakierteen katkaisemiseksi ja velkaantumisen ennaltaehkäisyyn. Velkakierteen katkaisemiseksi kyselytutkimuksessa ehdotettiin muun muassa luottorekisterin hyödyntämistä ja mahdollisesti vapaaehtoisen luottokiellon asettamista. Positiivisen luottorekisterin tärkein tavoite on ehkäistä kotitalouksien ylivelkaantumista, ja rekisteriin kerättyjen tietojen avulla luotonantajat kykenevät arvioimaan henkilön maksukyvyyn myöntäessään lainaa (Positiivinen luottorekisteri 2024). Tämän lisäksi kyselytutkimuksessa nousi esille budjetointi, menojen ja tulojen tasapai-

nottaminen, oman taloudellisen tilanteen tiedostaminen ja seuraaminen velkaantumisen ennaltaehkäisyssä ja velkakierteen katkaisemisessa. Aikaisemmassa tutkimuksessa todettiin, että negatiivinen asenne rahan lainaamista kohtaan ja taloudellinen tietämys ovat hyviä keinoja ehkäisemään rahan lainaamista (Hauff ym. 2019, 8). Kyselytutkimuksessa velkaantumista ehkäiseviä keinoja nousi esille useita. Nuorten velkaantuminen on laaja ongelma ja tämän takia tilanteen parantamiseen vaaditaan monipuolisia keinoja.

Kyselytutkimuksessa nousi esille nykyisiä toimia velkaantumisen ennaltaehkäisemissä ja velkaantuneiden tukemisessa. Esimerkiksi oikeusaputoimiston ammattilaiset käyvät yhdessä ulosoton asiantuntijoiden kanssa vierailuilla kouluissa neuvomassa nuoria talouteen liittyvissä asioissa. Nuorten velkaantumisen hillitsemiseksi olisi tärkeä tavoittaa nuoret, joilla ei ole saatavilla esimerkiksi perheen, koulun tai työpaikan tukea (Intrum 2023). Lisäksi on kehitetty Askeleet kohti parempaa taloutta -verkkovalmennus, jossa oikeusaputoimisto on mukana. Yhtenä keinona tuotiin myös esille korkokattojen madaltaminen. Korkotasoihin ja markkinointiin puuttumisen ohella olisi myös tärkeää keskittyä rahan lainaamisen syihin, sillä näin pystyttäisiin vähentämään lainanottamisen kysyntää (Mieli ry, 24). Tutkimuksessa nousi esille, että velkaantumista ennaltaehkäiseviä toimia on jo kehitetty useita ja niiden hyödyntämistä tulisi lisätä ja kehittää jatkossakin.

Asiantuntijoiden mukaan velkaantumisen ennaltaehkäisyä tulisi kehittää. Olisi tärkeää opettaa nuorille enemmän mainonnan kriittistä tulkintaa, ja lisäksi vanhempien tulisi tukea nuoren taloudellisten taitojen kehittymistä enemmän. Tämän lisäksi nuorten mielenterveyttä tukevia keinoja tulisi lisätä. Velkaantuminen ja mielenterveys ovat sidoksissa toisiinsa ja tämän takia olisi tärkeää, että velkaneuvonta ja mielenterveyspalvelut olisivat voimakkaammin sidoksissa toisiinsa (Mieli ry, 24, 26). Kyselytutkimuksessa ehdotettiin, että talousasioista ja raha-asioista tulisi keskustella avoimemmin. Aktiivinen keskustelu aiheesta auttaa pysymään tietoisena velkaantumisesta sekä auttaa löytämään keinoja velkakierteen katkaisemiseksi (Raijas & Lehtinen & Leskinen 2010, 15–17). Tämä kyselytutkimus toi esille alan asiantuntijoiden erilaisia näkökulmia ja mielipiteitä

nuorten velkaantumiseen ja sen ennaltaehkäisemiseen liittyen. Uusia näkökulmia ja keinoja velkaantumisen ennaltaehkäisyyn tulee tuoda esille tulevaisuudessaakin.

9.2 Kyselytutkimukseen liittyvät rajoitteet ja haasteet

Validiteetti kertoo, kuinka hyvin tutkimuksessa hyödynnetty mittausmenetelmä onnistuu mittamaan sitä, mitä on ollut tavoitteena mitata (Tilastokeskus). Opin näytetyön päätavoitteena oli vastata tutkimusongelmaan: millä keinoilla nuorten velkaantumista kyettäisiin ennaltaehkäisemään tehokkaasti? Tähän tutkimusongelmaan pyrittiin saamaan vastaus kyselytutkimuksen avulla. Kyselytutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, johon osallistui neljä talous- ja velkaneuvonnan asiantuntijaa. Kyselyyn osallistuneiden asiantuntijoiden työ- ja kokemustaustat olivat melko samanlaiset. Tutkimukseen olisi voinut saada monipuolisempia näkökulmia nuorten velkaantumiseen liittyen, jos asiantuntijoiden työ- ja kokemustaustat olisivat eronneet toisistaan enemmän. Validiteetin kannalta olisi ollut parempi, jos eri työ- ja kokemustaustoista tulevia asiantuntijoita olisi ollut enemmän. Tämän lisäksi asiantuntijoiden esittämät mielipiteet ovat subjektiivisia näkemyksiä aiheesta.

Hyvin suunniteltu tutkimusprosessi, eli tutkimusaineiston sekä -menetelmien huolellinen valinta, lisää tutkimuksen validiteettia. Tällöin tutkimuksen strategiaa voidaan pitää validina. (Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2016.) Kyselytutkimuksesta saatuja vastauksia analysoitiin aineistolähtöistä laadullista sisällönanalyysiä hyödyntäen. Kyseistä analysointimenetelmää hyödyntäen kyselytutkimuksessa saadut vastaukset kyettiin tiivistämään luokkiin. Nämä luokat esitettiin havainnollistavina kaavioina. Tämän jälkeen kaavioissa esitetyt luokat selitettiin tekstissä tarkemmin. Lopulta saatuja tuloksia verrattiin aikaisempiin tutkimustuloksiin ja tämän vertauksen pohjalta tehtiin johtopäätöksiä.

Menetelmän reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksessa käytettyjen menetelmien luotettavuutta ja johdonmukaisuutta. Ajallisella reliabiliteetilla tarkoitetaan havaintojen luotettavuutta pitkällä aikavälillä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka

2006.) Kyselytutkimuksessa esitetyt kysymykset pyrittiin laatimaan siten, että ne eivät johdattele vastaukseen. Tämä lisää kyselytutkimuksen reliabiliteettia. Kuitenkin kyselytutkimuksessa esitetyn ensimmäisen kysymyksen olisi voinut muotoilla paremmin, ilman velkaantumisen kasvuun viittaavaa termiä. Kyselytutkimuksessa saadut vastaukset analysoitiin aineistolähtöistä laadullista sisällönanalyysiä hyödyntäen. Kyseinen analysointimenetelmä on yleisesti käytössä laadullisen tutkimuksen analysointimenetelmänä. Koska nuorten velkaantuminen on vahvasti aikaan sidottu ilmiö, tutkimuksen havainnot kuvaavat vain tämänhetkistä tilannetta. On vaikea arvioida ovatko saadut tulokset luotettavia tulevaisuudessa.

Tähän kyselytutkimukseen liittyi haasteita. Nämä haasteet tulee huomioida arvioitaessa vastausten luotettavuutta. Päätelmät pyrittiin tekemään johdonmukaisesti analysointimenetelmää hyödyntäen. Lisäksi on kuitenkin huomioitava, että laadullinen tutkimus ei kykene luomaan kokonaisvaltaista ja virhelähteetöntä katsausta aiheeseen.

9.3 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Velkaantuminen on kasvava ilmiö, josta on tärkeä keskustella jatkossakin. Aiheen pitäminen ajankohtaisena ja uusien näkökulmien ja ideoiden esille tuominen auttavat tunnistamaan velkaantumisen syitä sekä luomaan ratkaisuja velkaantumisen hillitsemiseksi. Tutkimuksessa kävi ilmi, että velkaantumista ennaltaehkäiseviä toimia on jo kehitetty useita, mutta niiden käyttöä tulisi tehostaa. Lisäksi uusi keinoja tulisi luoda tämän moniulotteisen ongelman ratkaisemiseksi. Velkaantumista ennaltaehkäisevien keinojen vaikuttavuutta tulisi myös tutkia ja arvioida, jotta velkaantumisen ennaltaehkäisy olisi mahdollisimman tehokasta. Eräänä jatkotutkimusehdotuksena mielenterveydellisten palveluiden ja velkaneuvonnan palveluiden yhdistymisen mahdollisuuksia voisi tutkia.

Lähteet

Aarnihuhta, Mira 2020. Rahavaikeuksissa olevien leimaaminen heitä auttavien ammattilaisten silmin. Teoksessa Murra häpeä. Takuusäätiön 30-vuotisjuhlajulkaisu, 11–12. Takuusäätiö. https://www.takuusaatio.fi/wp-content/uploads/2020/12/Takuusaatio_30vuotisjulkaisu_saavutettava.pdf. Viitattu 3.11.2024.

Asplund, Tuulia & Topi, Jukka 2022. Makrovakausvälineistöä tulisi täydentää Suomessa ja Euroopassa. Suomen pankin ajankohtaisia artikkeleita taloudesta. Euro ja talous. Päivitetty 4.5.2022 <https://www.eurojatalous.fi/fi/2022/1/makrova-kausvalineistoa-tulisi-taydentaa-suomessa-ja-euroopassa/>. Viitattu 22.5.2024.

Blomgren, Jenni & Maunula, Nico & Hiilamo, Heikki 2014. Sairastuttaako velka? 15 vuoden seurantatutkimus pitkäaikaisesti ylivelkaantuneista. Yhteiskuntapoliittikka-lehti 2014, 245–263. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116221/blomgren.pdf?sequence=2&isAllowed=y>. Viitattu 17.5.2024.

Busetto, Loraine & Wick, Wolfgang & Gumbinger, Christoph 2020. How to use and assess qualitative research methods. *Neurological Research and Practice* 2(14). Julkaisuun viitattu teoksessa Elo, Satu & Kajula, Outi & Tohmola, Anniina & Kääriäinen, Maria 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede*. 34 (4), 215–225. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/789349/Laadullisen_sisallonanalyysin_vaiheet_ja_eteneminen.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 27.9.2024.

Carlander, Anders & Hauff, Jeanette Carlsson 2019. Financial Liabilities and Debt. Hauff, Jeanette Carlsson & Gärling, Tommy & Lindblom, Ted (toim.) 2019. *Indebtedness in Early Adulthood: Causes and Remedies*, 129–149. Palgrave Macmillan Cham. <https://link-springer-com.ezproxy.metropolia.fi/book/10.1007/978-3-030-13996-4>. Viitattu 11.4.2024.

Dwyer, Rachel E & McCloud, Laura & Hodson, Randy 2011. Youth debt, mastery, and self-esteem: Class-stratified effects of indebtedness on self-concept. *Social science research*, 40(3), 727–741. <https://www.sciencedirect-com.ezproxy.metropolia.fi/science/article/pii/S0049089X11000299?via%3Dihub>. Viitattu 3.4.2024.

Elo, Satu & Kajula, Outi & Tohmola, Anniina & Kääriäinen, Maria. 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede*. 34 (4), 215–225. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/789349/Laadullisen_sisallonanalyysin_vaiheet_ja_eteneminen.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 26.9.2024.

Elo, Satu & Kyngäs, Helvi 2008. The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing* 62(1), 107–115. Julkaisuun viitattu teoksessa Elo,

Satu & Kajula, Outi & Tohmola, Anniina & Kääriäinen, Maria 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede*. 34 (4), 215–225. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/789349/Laadullisen_sisallonanalyysin_vaiheet_ja_eteneminen.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 29.9.2024.

FasterCapital 2024. Loan to income ratio: Understanding Loan to Income Ratio: A Guide for Entrepreneurs. Päivitetty 7.4.2024. <https://fastercapital.com/content/Loan-to-income-ratio--Understanding-Loan-to-Income-Ratio--A-Guide-for-Entrepreneurs.html>. Viitattu 26.5.2024.

Finanssivalvonta 2021. Toimintakertomus. Uusia työkaluja tarvitaan kotitalouksen velkaantuneisuuden hillitsemiseksi. <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/toimintakertomukset/toimintakertomus-2021/teemat/uusia-tyokaluja-tarvitaan-kotitalouksen-velkaantuneisuuden-hillitsemiseksi/>. Viitattu 10.5.2024.

Gamble, Amelie & Gärling, Tommy & Michaelsen, Patrik 2019. Young Adults' Consumption Desires, Feelings of Financial Scarcity and Borrowing. Hauff, Jeanette Carlsson & Gärling, Tommy & Lindblom, Ted (toim.) 2019. *Indebtedness in Early Adulthood: Causes and Remedies*, 88–108. Palgrave Macmillan Cham. https://DOI:10.1007/978-3-030-13996-4_5. Viitattu 11.4.2024.

Garcia, Oscar F & Serra, Emilia 2019. Raising Children with Poor School Performance: Parenting Styles and Short- and Long-Term Consequences for Adolescent and Adult Development. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2019, 16, no. 7: 1089. <https://doi.org/10.3390/ijerph16071089>. Viitattu 7.4.2024.

Hauff, Jeanette Carlsson & Gärling, Tommy & Lindblom, Ted 2019. Why Study Young Adults' Indebtedness? Hauff, Jeanette Carlsson & Gärling, Tommy & Lindblom, Ted (toim.) 2019. *Indebtedness in Early Adulthood: Causes and Remedies*, 3–20. Palgrave Macmillan Cham. <https://link-springer-com.ezproxy.metropolia.fi/book/10.1007/978-3-030-13996-4>. Viitattu 11.4.2024.

Hiilamo, Aapo. Velat ja mielenterveys – mitä tiedämme, mitä pitäisi vielä tietää? Näyttöön perustuvat suositukset käytännön työhön. MIELI Suomen Mielenterveys ry. https://mieli.fi/wp-content/uploads/2021/12/velkaongelmat_ja_mielenterveys_-raportti-web.pdf. Viitattu 9.4.2024.

Hokkanen, Anniina 2023. Nuorten aikuisten velkaantuminen COVID-19 pandemian aikana. AMK-opinnäytetyö. Liiketalous. Turun ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/805372/Hokkanen_Anniina.pdf?sequence=2&isAllowed=y. Viitattu 13.4.2024.

Hotulainen, Risto & Oinas, Sanna & Heikonen, Lauri & Lindfors, Pirjo & Ahtiainen, Raisa 2022. Yläkoulun opettajien yhteisöllisyys ja oppilaiden kokemukset opettajalta saadusta tuesta koronapandemian aikana. Vol 53 Nro 5 (2022): Kasvatus: Koronaviruspandemian vaikutukset kasvatukseen ja koulutukseen I, 483–497. Suomen kasvatustieteellinen aikakauskirja. <https://journal.fi/kasvatus/issue/view/8898/1681>. Viitattu 5.5.2024.

Huttunen, Rauno & Pyhältö, Kirsi 2022. Koronapandemia ja kasvatus, Kasvatus, 53(5), 449–450. <https://journal.fi/kasvatus/article/view/125517>. Viitattu 4.5.2024.

Hyväri, Susanna & Vuokila-Oikonen, Päivi 2016. Tutkimus- ja kehittämistyön luotettavuus. LibGuides. Päivitetty 2020. <https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760642>. Viitattu 3.11.2024.

Intrum 2023. Nuorten aikuisten vaikea velkaantuminen kasvaa – tarvitaan uusia toimia, joilla ongelmia voidaan ehkäistä. Päivitetty 22.5.2023. <https://www.intrum.fi/fi/yrityksille/raportit-ja-analyysit/analyysit/nuorten-aikuisten-vaikea-velkaantuminen-kasvaa/>. Viitattu 19.5.2024.

Kaikkonen, Jonna & Suutari, Niina 2019. Nuorten velkaantuminen: laadullinen tutkimus nuorten aikuisten velkaantumisen syistä ja seurauksista. AMK-oppinäytetyö. Sosiaaliala. Lapin ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/166214/Nuorten%20velkaantuminen.pdf?sequence=2&isAllowed=y>. Viitattu 7.4.2024.

Kestilä, Laura & Karvonen, Sakari 2024. KOTT 2024: Toimeentulo ja velkaantuminen. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Päivitetty 25.9.2024. https://www.thl.fi/kott_verkkoraportit/ilmioraportit_2024/toimeentulo_ja_velkaantuminen.html. Viitattu 3.11.2024.

Kuluttajaliitto. Lapset ja rahankäyttö. <https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/lapset-ja-rahankaytto/>. Viitattu 7.6.2024.

Kyngäs Helvi. 2020 Inductive Content analysis. Teoksessa Mikkonen, Kristina & Kääriäinen, Maria (toim.) 2020. Content Analysis in Systematic Reviews. Cham: Springer, 13–22. Julkaisuun viitattu teoksessa Elo, Satu & Kajula, Outi & Tohmola, Anniina & Kääriäinen, Maria 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. Hoitotiede. 34 (4), 215–225. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/789349/Laadullisen_sisallonanalyysin_vaiheet_ja_eteneminen.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 29.9.2024.

Langier, Cecylia 2016. Moral upbringing of children in the context of transformations of modern families. An overview of issues. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas. Pedagogika*, 12: 147–157. <https://bibliotekanauki.pl/articles/479949>. Viitattu 26.4.2024.

Law Insider. LSTI definition. <https://www.lawinsider.com/dictionary/lsti>. Viitattu 26.5.2024.

Lea, Stephen E. G. 2021. Debt and Overindebtedness: Psychological Evidence and its Policy Implications. *Social Issues and Policy Review*, Vol. 15, No. 1, 2021, 146—179. <https://spssi.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/sipr.12074>. Viitattu 18.5.2024.

Leinonen, Rita 2018. Sisällönanalyysi. *Spoken*. <https://spoken.fi/sisallonaalyysi/>. Viitattu 28.9.2024.

Malta Financial Services Authority. Debt service-To-Income (DSTI) Ratio. <https://www.mfsa.mt/jargon-buster/debt-service-to-income-dsti-ratio/>. Viitattu 26.5.2024.

Murphy, Chris B 2024. Debt-to-income (DTI) Ratio: What's Good and How to Calculate it. *Investopedia*. Päivitetty 27.2.2024. <https://www.investopedia.com/terms/d/dti.asp>. Viitattu 26.5.2024.

Nilsson, Jonas & Hauff Jeanette Carlsson 2019. Impacts of Loan Communication on Young Adults' Borrowing. Hauff, Jeanette Carlsson & Gärling, Tommy & Lindblom, Ted (toim.) 2019. *Indebtedness in Early Adulthood: Causes and Remedies*, 111–128. Palgrave Macmillan Cham. <https://link.springer.com.ezproxy.metropolia.fi/book/10.1007/978-3-030-13996-4>. Viitattu 11.4.2024.

Oberuc, Jaroslav & Zapletal, Ladislav 2017. Family as One of the Most Important Factors in a Child's Upbringing. *Acta Educationis Generalis* volume 7, 2017, issue 2, 105–112. <https://intapi.sciendo.com/pdf/10.1515/atd-2017-0018>. Viitattu 8.4.2024.

Oksanen, Atte & Aaltonen, Mikko & Rantala, Kati 2015. Suomalaisten nuorten ja aikuisten vakavat taloudelliset ongelmat 2005–2013 rekisteritutkimuksen valossa. Teoksessa Majamaa, Karoliina (toim.) *Nuoret, velka ja yhteiskunta: koukusta loukkuun*, 16–22. Lapin yliopisto. Lauda. https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62224/Nuoret%20velka%20ja%20yhteiskunta%20KOUKUSTA%20LOUKKUUN_A.pdf?sequence=2&isAllowed=y. Viitattu 12.4.2024.

Pantzar, Juha A 2020. Häpeälliset talousongelmat? Teoksessa *Murra häpeä. Takuusäätiön 30-vuotisjuhlajulkaisu*, 8–9. Takuusäätiö. https://www.takuusaaatio.fi/wp-content/uploads/2020/12/Takuusaatio_30vuotisjulkaisu_saavutettava.pdf. Viitattu 3.11.2024.

Positiivinen luottorekisteri 2024. Tietoa rekisteristä. Päivitetty 1.4.2024. <https://www.vero.fi/positiivinenluottotietorekisteri/tietoa-rekisterista/>. Viitattu 19.5.2024.

Raijas, Anu & Lehtinen, Anna-Riitta & Leskinen, Johanna 2010. Over-indebtedness in the Finnish consumer society. *Journal of Consumer Policy* 33(3) 2010. 209–223. https://www.researchgate.net/publication/226170652_Over-Indebtedness_in_the_Finnish_Consumer_Society. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10603-010-9131-8>. Viitattu 19.5.2024.

Ruishalme, Outi 2020. Velkaantuminen on riski kansanterveydelle. Teoksessa Murra häpeä. Takuusäätiön 30-vuotisjuhlajulkaisu, 7. Takuusäätiö. https://www.takuusaatio.fi/wp-content/uploads/2020/12/Takuusaatio_30vuotisjulkaisu_saavutettava.pdf. Viitattu 3.11.2024.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. Reliabiliteetti. Menetelmäopetuksen tietovaranto. KvaliMOTV. https://www.fsd.tuni.fi/metelmaopetus/kvali/L3_3_2.html. Viitattu 3.11.2024.

Taipalus, Katja 2020. Kotitalouksien velkaantumista on syytä hallita velkakatolla. Suomen pankin ajankohtaisia artikkeleita taloudesta. Euro ja talous. Blogi 23.8.2020. <https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2020/kotitalouksien-velkaantuminen-on-syyta-hillita-velkakatolla/>. Viitattu 10.5.2024.

Takuusäätiö. Maksuhäiriömerkinnän seuraukset. <https://www.takuusaatio.fi/selviydy-veloistasi/maksuhairiomerkinta/maksuhairiomerkinnan-seuraukset/>. Viitattu 14.5.2024.

Tanhuansuu, Terhi. Velkaantumisen sekä taloudenhallinnan puutteiden syitä ja seurauksia. AMK-opinnäytetyö. Liiketalous. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/793138/Tanhuansuu_Terhi.pdf?sequence=2&isAllowed=y. Viitattu 10.4.2024.

Tilastokeskus. Käsitteet. Validiteetti. <https://stat.fi/meta/kas/validiteetti.html>. Viitattu 3.11.2024.

Toivonen, Tiia & Juutinen, Soile & Sjöblom, Kirsi & Oksanen, Atte & Mäkikangas, Anne 2022. Korkeakouluyhteisöön kuulumisen ajallinen kehitys, ennustajat ja hyvinvointiseuraukset koronapandemian aiheuttaman etäopiskelun aikana. Vol 53 Nro 5 (2022): Kasvatus: Koronaviruspandemian vaikutukset kasvatukseen ja koulutukseen I, 530–546. Suomen kasvatustieteellinen aikakausikirja. <https://journal.fi/kasvatus/issue/view/8898/1681>. Viitattu 5.5.2024.

Turunen, Elina & Hiilamo, Heikki 2014. Health effects of indebtedness: a systematic review. *BMC Public Health* 14, 489 (2014). <https://doi.org/10.1186/1471-2458-14-489>. Viitattu 17.5.2024.

Valtiovarainministeriö 2023. Valtioneuvosto. Kotitalouksien ja taloyhtiöiden lainoihin rajoituksia heinäkuun alussa. Päivitetty 16.2.2023. <https://valtioneuvosto.fi/-/10623/kotitalouksien-ja-taloyhtioiden-lainoihin-rajoituksia-heinakuun-alussa>. Viitattu 3.11.2024.

Viitasalo, Katri 2020. Tunnistetaanko talousvaikeuksiin yhdistyvä häpeä palveluissa. Teoksessa Murra häpeä. Takuusäätiön 30-vuotijuhlajulkaisu, 22. Takuusäätiö. https://www.takuusaatio.fi/wp-content/uploads/2020/12/Takuusaatio_30vuotisjulkaisu_saavutettava.pdf. Viitattu 3.11.2024.

Östergren, Per-Olof & Bodin, Theo & Canivet, Catarina & Moghaddassi, Mahnaz & Vilhelmsson, Andreas 2022. Selling one's future: over-indebtedness and the risk of poor mental health and the role of precarious employment – results from the Scania Public Health Cohort, Sweden. <https://bmjopen.bmj.com/content/bmjopen/12/11/e061797.full.pdf>. Viitattu 17.5.2024.

Vastauksien keräämiseen käytetty sähköposti

Hei,

Olen viimeisen vuoden liiketalouden opiskelija metropoliassa Vantaalla. Minulla on tekeillä opinnäytetyö, jossa tarvitsen asiantuntijoiden mielipiteitä tiettyihin kysymyksiin.

Opinnäytetyöni nimi on Nuorten velkaantuminen ja sen ennaltaehkäisy ja opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa nuorten velkaantumisen syitä, seuraamuksia ja kehitystä.

Tämän lisäksi tarkoituksena on tutkia velkaantumisen ennaltaehkäisyä ja mahdollisia uusia ideoita liittyen velkaantumisen ennaltaehkäisemiseen. Käsittelisin opinnäytetyössäni vastauksia vastaajien nimellä.

Vastaajan perustiedoista tarvitsen ainoastaan vastaajan nimen, työnimikkeen ja organisaation. Vastaukset voivat olla pitkiä tai lyhyitä.

Nimi:

Työnimike:

Organisaatio:

Oletko huolestunut nuorten velkaantumisesta ja onko velkaongelmien määrä mielestänne ollut kasvussa uranne aikana?

Miksi nuoret velkaantuvat, mitkä ovat keskeisimpiä syitä ja tekijöitä?

Mistä nuori voi päätellä, että velkaa on liikaa?

Miten nuori kykenee katkaisemaan velkakierteen?

Minkälaisia seuraamuksia velkaantumisella on ollut nuorille?

Ovatko nykyiset velkaantumista ehkäisevät ja velkaantuneita tukevat toimet tarpeeksi tehokkaita mielestänne?

Miten velkaantumista kyettäisiin ehkäisemään nykyistä tehokkaammin?